

دانشگاه پیام نور

(واحد مشهد)

پروژه کار عملی

عنوان:

بررسی علل افت تحصیلی دانش آموزان مقطع راهنمایی

پژوهشگر:

صدیقه میرزائی راد

استاد راهنما:

جناب آقای حسن خرسند

رشته علوم تربیتی

بهار ۹۰

www.kandooch.com

www.kandooch.com

www.kandooch.com

تقدیم به:

پدران و مادران عزیزمان که همیشه محبتشان را صمیمانه نثارمان نمودند و در پناه تحمل طاقت فرسا و محبت های بی دریغشان فرصت کسب علم یافتیم، ایشان که یاور لحظه لحظه های زندگی مان بوده و در این راه مشکلات زیادی را تحمل نمودند و همواره ما را به آینده ای روشن و بهتر امیدوار می نمودند. وشهدای اسلام ناب محمدی که خون پاک خود را در راه تحقق فرهنگ اسلام ناب محمدی نثار کردند.

سپاسگزاری

ستایش بیکران آموزگار راستین و خالق بی همتایی را که به ما قدرت تشکر عنایت فرمود و بر ما منت نهاد و ما را اشرف مخلوقات بر روی زمین گردانید.

اگر چه کاری از برای خداوند سبحان انجام پذیرد هیچ چیز جز رضای او پاداش جسم و روح خسته بندگان مخلص او نیست ولیکن به مصداق آیه شریفه:

من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق

بدینوسیله از زحمات و جدیت مخلصانه استاد گرانقدر جناب آقای حسن خرسند که در مراحل مختلف با راهنمایی مدیرانه خود ما را مورد لطف قرار دادند سپاسگزارم.

هم چنین از مسئولین و کارکنان اداره آموزش و پرورش ناحیه دو و مدیران محترم مدارس مورد مطالعه که کمال همکاری را داشته اند و اینجانب را مورد لطف قرار دادند صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

صفحه

فهرست مطالب

- ۱- فصل اول: کلیات تحقیق ۱
- ۱-۱- مقدمه ۲
- ۱-۲- بیان مسأله ۴
- ۱-۳- سوالات تحقیق ۶
- ۱-۴- فرضیات تحقیق ۶
- ۱-۵- هدف کلی ۷
- ۱-۶- اهداف جزئی ۷
- ۱-۷- اهمیت و ضرورت تحقیق ۸
- ۱-۸- کاربردهای تحقیق ۱۱
- ۱-۹- تعریف عملیاتی واژها ۱۲
- ۲- فصل دوم: ادبیات تحقیق ۱۴
- ۲-۱- پیشینه تحقیق ۱۵
- ۲-۱-۱- افت تحصیلی و راههای جلوگیری از آن ۱۵
- ۲-۱-۲- شکست تحصیلی ۱۵
- ۲-۱-۳- افت تحصیلی و روشهای ایجاد انگیزه ۱۶
- ۲-۱-۴- منظور از افت تحصیلی چیست؟ ۱۷

۵

- ۱۸..... ۲-۱-۵- افت تحصیلی و علل آن
- ۱۹..... ۲-۲- مبانی نظری
- ۱۹..... ۲-۲-۱- افت تحصیلی چیست؟
- ۲۲..... ۲-۲-۲- شکست تحصیلی چگونه ایجاد می شود؟
- ۲۳..... ۲-۲-۳- والدین و افت تحصیلی فرزندان
- ۲۴..... ۲-۲-۴- علت شکست چیست؟
- ۲۴..... ۲-۲-۵- تعلیم و تربیت
- ۲۴..... ۲-۲-۶- ترس و شکست
- ۲۵..... ۲-۲-۷- تدریس و آموزش
- ۲۹..... ۲-۲-۸- علل افت تحصیلی دانش آموزان
- ۳۲..... ۲-۲-۹- اصول کلی مدیریت کلاس
- ۳۴..... ۲-۲-۱۰- راهکارها برای درمان عقب ماندگی درسی
- ۳۵..... ۲-۲-۱۱- آموزش جداگانه برای دخترها و پسرها
- ۳۶..... ۲-۲-۱۲- منطق داشتن مدارس راهنمایی جداگانه
- ۳۷..... ۲-۲-۱۳- تاکید بر تک معلمی
- ۳۷..... ۲-۲-۱۴- کاهش عزت نفس در اوایل نوجوانی
- ۳۸..... ۲-۲-۱۵- افت تحصیلی

۱۶-۲-۲- علل خانوادگی و اجتماعی ۳۹

۱۷-۲-۲- شرایط علمی معلمان ۴۱

۱۸-۲-۲- ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه جلوگیری از افت تحصیلی ۴۱

۱۹-۲-۲- جنسیت ۴۲

۲۰-۲-۲- سازش نایافتگی رفتاری ۴۳

۲۱-۲-۲- نرخ افت تحصیلی ۴۳

۲۲-۲-۲- تعدد دروس در دوره راهنمایی ۴۴

۲۳-۲-۲- سن بلوغ و عدم آشنایی و برخورد مناسب با این موضوع ۴۴

۲۴-۲-۲- الگوهای زبان و پیشرفت تحصیلی ۴۵

۲۵-۲-۲- جمع بندی ۴۷

۳- فصل سوم: روش اجرای تحقیق ۴۹

۱-۳- روش تحقیق ۵۰

۲-۳- جامعه آماری ۵۰

۳-۳- جامعه نمونه و روش نمونه گیری ۵۰

۴-۳- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات ۵۱

۵-۳- ابزار اندازه گیری ۵۱

۶-۳- پرسشنامه ۵۱

- ۵۱ ..... ۳-۷- توصیف پرسشنامه
- ۵۲ ..... ۳-۸- سوالات و فرضیات
- ۵۲ ..... ۳-۹- روش جمع آوری اطلاعات
- ۵۲ ..... ۳-۱۰- اعتبار اندازه گیری
- ۵۳ ..... ۳-۱۱- قابلیت اعتماد
- ۵۵ ..... ۴- فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
- ۵۶ ..... ۴-۱- بخش اول: توصیف پاسخگویان
- ۵۶ ..... ۴-۱-۱- توصیف پاسخگویان از نظر سن
- ۵۷ ..... ۴-۱-۲- توصیف پاسخگویان از نظر تحصیلات
- ۵۸ ..... ۴-۱-۳- توصیف پاسخگویان از نظر جنس
- ۵۹ ..... ۴-۲- بخش دوم: بررسی سوالات
- ۷۷ ..... ۵- فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
- ۷۸ ..... ۵-۱- نتیجه گیری
- ۸۳ ..... ۵-۲- نتیجه گیری کلی
- ۸۴ ..... ۵-۳- پیشنهادات
- ۸۵ ..... ۵-۴- محدودیت ها

فهرست جداول و نمودارها:

- ۱-۳ جدول شماره سوالات و فرضیات ۵۲
- ۴-۱ جدول توصیف پاسخگویان از نظر سن ۵۶
- ۴-۲ جدول توصیف پاسخگویان از نظر تحصیلات ۵۷
- ۴-۳ جدول توصیف پاسخگویان از نظر جنس ۵۸
- ۴-۴ جدول توصیف سوال یک پرسشنامه ۵۹
- ۴-۴ نمودار توصیف سوال یک پرسشنامه ۵۹
- ۴-۵ جدول توصیف سوال دو پرسشنامه ۶۰
- ۴-۵ نمودار توصیف سوال دو پرسشنامه ۶۰
- ۴-۶ جدول توصیف سوال سه پرسشنامه ۶۱
- ۴-۶ نمودار توصیف سوال سه پرسشنامه ۶۱
- ۴-۷ جدول توصیف سوال چهار پرسشنامه ۶۲
- ۴-۷ نمودار توصیف سوال چهار پرسشنامه ۶۲
- ۴-۸ جدول توصیف سوال پنج پرسشنامه ۶۳
- ۴-۸ نمودار توصیف سوال پنج پرسشنامه ۶۳
- ۴-۹ جدول توصیف سوال شش پرسشنامه ۶۴
- ۴-۹ نمودار توصیف سوال شش پرسشنامه ۶۴

- ۶۵..... ۴-۱۰ جدول توصیف سوال هفت پرسشنامه
- ۶۵..... ۴-۱۰ نمودار توصیف سوال هفت پرسشنامه
- ۶۶..... ۳-۱۱ جدول توصیف سوال هشت پرسشنامه
- ۶۶..... ۳-۱۱ نمودار توصیف سوال هشت پرسشنامه
- ۶۷..... ۴-۱۲ جدول توصیف سوال نه پرسشنامه
- ۶۷..... ۴-۱۲ نمودار توصیف سوال نه پرسشنامه
- ۶۸..... ۴-۱۳ جدول توصیف سوال ده پرسشنامه
- ۶۸..... ۴-۱۳ نمودار توصیف سوال ده پرسشنامه
- ۶۹..... ۴-۱۴ جدول توصیف سوال یازده پرسشنامه
- ۶۹..... ۴-۱۴ نمودار توصیف سوال یازده پرسشنامه
- ۷۰..... ۴-۱۵ جدول توصیف سوال دوازده پرسشنامه
- ۷۰..... ۴-۱۵ نمودار توصیف سوال دوازده پرسشنامه
- ۷۱..... ۴-۱۶ جدول توصیف سوال سیزده پرسشنامه
- ۷۱..... ۴-۱۶ نمودار توصیف سوال سیزده پرسشنامه
- ۷۲..... ۴-۱۷ جدول توصیف سوال چهارده پرسشنامه
- ۷۲..... ۴-۱۷ نمودار توصیف سوال چهارده پرسشنامه
- ۷۳..... ۴-۱۸ جدول توصیف سوال پانزده پرسشنامه

۷۳..... ۴-۱۸ نمودار توصیف سوال پانزده پرسشنامه

۷۴..... ۴-۱۹ جدول توصیف سوال شانزده پرسشنامه

۷۴..... ۴-۱۹ نمودار توصیف سوال شانزده پرسشنامه

۷۵..... ۴-۲۰ جدول توصیف سوال هفده پرسشنامه

۷۵..... ۴-۲۰ نمودار توصیف سوال هفده پرسشنامه

۷۶..... ۴-۲۱ جدول توصیف سوال هجده پرسشنامه

۷۶..... ۴-۲۱ نمودار توصیف سوال هجده پرسشنامه

۷۸..... ۵-۱ جدول میانگین سوالات فرضیه اول

۷۹..... ۵-۲ جدول میانگین سوالات فرضیه دوم

۸۰..... ۵-۳ جدول میانگین سوالات فرضیه سوم

۸۱..... ۵-۴ جدول میانگین سوالات فرضیه چهارم

۸۲..... ۵-۵ جدول میانگین سوالات فرضیه پنجم

فهرست منابع:

۸۶..... ۱- منابع فارسی

۸۷..... ۲- منابع انگلیسی

چکیده:

در معنی اصطلاحی افت تحصیلی کاهش نسبی فعالیت درسی و مطالعه یک دانش آموز در یک دوره نسبی در مقایسه با دوره نسبی قبل از آن می باشد. مساله افت تحصیلی به عنوان یک پدیده غامضی که فرایند آموزش و پرورش با آن روبه روست در سه حیطه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، و فرهنگی و خانوادگی مورد بررسی قرار گرفت. پنج فرضیه ارائه شد. و از پرسشنامه به عنوان ابزار اندازه گیری استفاده شد و در طراحی پرسشنامه پنج فرضیه ارائه شد فرضیه ۱- بین افت تحصیلی و برنامه ریزی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد. فرضیه ۲- بین افت تحصیلی و انگیزش شغلی نیروی انسانی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد. فرضیه ۳- بین افت تحصیلی و علاقه و انگیزش دانش آموزان رابطه وجود دارد. فرضیه ۴- بین افت تحصیلی و فقر اقتصادی خانواده رابطه وجود دارد. فرضیه ۵- بین افت تحصیلی و تخصص دبیران رابطه وجود دارد. در قالب سوالات مورد تحقیق و بررسی قرار گرفت در نمونه گیری از جامعه معلمان مدرسه راهنمایی که سی نفر می باشند تحقیق بعمل آمد و از فرضیه های ارائه شده فرضیه ۱-۴ مورد قبول قرار گرفت و پذیرفته شد. اما فرضیه ۵ رد شد و مورد تایید قرار نگرفت. کلیدواژه ها: ۱- تحصیل ۲- افت تحصیلی ۳- ترک تحصیل ۴- شکست ۵- تکرار پایه

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱- مقدمه

امروزه آموزش و پرورش در تمام کشورها اهمیت و ارزش زیادی دارد و نقش آن در رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی غیر قابل انکار است. به این دلیل صاحب نظران تعلیم و تربیت معتقدند که کارکنان آموزشی همچون مدیران و معلمان باید برای دستیابی به هدف‌های پیش بینی شده شایستگی و آمادگی خاصی داشته باشند. تا از طرفی بتوانند میزبان شایسته ای برای جمعیت چند میلیونی و رو به افزایش دانش آموزان بوده و از طرف دیگر این مهمانان امروز و میزبانان و ساکنان مدیران فردای کشور با شایستگی به سر منزل مقصود برسانند. البته این طرح بسیار ساده از موضوع بزرگ آموزش و پرورش است زیرا آنچه امروز جوامع مختلف با آن دست به گریبان هستند پدیده ای بسیار پیچیده تر از مطالب بالاست، چنانکه شکست برنامه‌های وسیع کشورها در زمینه مسائل آموزشی وارد شدن خسارت کمر شکن بر بدنه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی کشورهای مختلف گواهی بسیار نزدیک به ذهن در این مقوله است.

تنگناهایی که آموزش و پرورش با آن دست به گریبان است زیادند ولی از این میان موضوع افت تحصیلی با شدت و عمق بیشتری خود را نشان می دهد. هر چند در این زمینه محققان زیادی دست به قلم فرسایی زده اند ولی در زمینه تبیین علل افت بسیار کمتر تحقیق شده است.

۱-۲ بیان مسأله:

افت تحصیلی برای افرادی که با آن درگیرند پدیده غامضی است، هر کس با توجه به تجربیات، برداشت و جهت گیری و مقاصدی که در اهداف آموزشی دنبال می کند آن را تعبیر و توجیه می کند. با وجود این پدیده افت تحصیلی به عنوان یک مشکل اساسی در فرآیند آموزش و پرورش یک مسأله دائمی و پایدار است که بدون تلاش مؤثر و مداوم در جهت کنترل آن می تواند تلاش های سازمان های آموزشی را به تباهی کشانده و جلوگیری های گسترده و پایدار این سیستمها را سد نماید، زیرا که با مسدود شدن مسیر حرکت آموزش اثر بخش هر روز به سیل عظیم بازماندگان از تحصیل در غالب مردودی و ترک تحصیل اضافه می گردد.

بسیاری از محققان، جامعه شناسان و روانشناسان بر حسب دیدگاه های مربوط به خود به مسأله نگرسته اند و این پدیده را مورد پژوهش و بررسی قرار داده اند و شاید بتوان گفت که هر چند حجم مطالعات بسیار بالاست. ولی کلیت کار حاکی از نوعی پراکندگی در دیدگاههاست به طوری که براحتی نمی توان از مجموع مطالعات به ریشه واحدی رسید، از طرفی بسیاری از مطالعات جنبه توصیفی دارند و به برشماری علل افت تحصیلی پرداخته اند که از اهم آن می توان

به روابط معکوس افت تحصیلی با وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خانواده‌ها اشاره کرد.

در تبیین موضوع بالا می‌توان در سه حیطه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مسائل بسیاری را موشکافی کرد، فقر اقتصادی می‌تواند خود عامل فقر فیزیکی (جسمانی) باشد که یک عامل عمده در افت تحصیلی است. زیرا این نوع فقر به کم‌غذایی، مسکن نامناسب، کار کردن دانش‌آموزان منجر می‌شود و تبعات آن ترک تحصیل است. بعد اجتماعی قضیه به خانواده اشاره دارد. نابسامانی‌هایی که جسم و روح دانش‌آموزان را مورد تهدید قرار می‌دهد چه بسا عدم وجود دیدگاه و فلسفه مشترک از زندگی در بین والدین ضایعات خسارت باری در پی داشته باشد، بعد اجتماعی فوق‌تنها ریشه در اقتصاد ندارد بلکه مربوط به همه گروه‌های اجتماع است، ولی در بین توده غیر برخوردار بیشتر خود نمایی می‌کند.

بعد فرهنگی افت تحصیلی نگاه حاکمیت و دولتمردان است و از ایدئولوژی جامعه سرچشمه می‌گیرد. در طول تاریخ بشر نیز کمابیش دیده شده است که مردان بزرگی با آرمان‌های بزرگ ملت‌هایشان را برای خیزش جهانی و طولانی مدت متقاعد نموده و از این طریق به باورهای خانواده کمک کرده‌اند تا الگوهای برخوردار را از اقتصاد به تمامی ابعاد زندگی گسترش دهند، البته

لوازم ایجاد نگاه فرهنگی زمانی محقق می شود که ایده آلها به واقعیت نزدیک شود، به گونه ای که باور عمومی به سمت تعالی فکری گام بردارد. و سایر عوامل مؤثر در جهت انسداد آفت تحصیلی نظیر تسهیلات و

تجهیزات، بودجه، ساختمان، و به طور کلی امکانات انسانی و مادی همه در پیشرفت آموزش و اصلاح برنامه های یادگیری به کار گرفته شوند و با پیگیری مستمر، اثر بخش و کار آمد موضوع و بهره گیری از مدیران کار آمد، متخصص و با صلاحیت در جهت کنترل آن گام برداشته شود.

۳-۱-سوالات تحقیق:

۱- آیا بین افت تحصیلی و برنامه ریزی در نظام آموزشی رابطه ای وجود دارد؟

۲- آیا بین افت تحصیلی و انگیزش شغلی و تخصص مدیران و دبیران رابطه وجود دارد؟

۳- آیا بین افت تحصیلی و وضعیت اقتصادی خانواده رابطه وجود دارد؟

۴-افرضیات تحقیق:

۱- بین افت تحصیلی و برنامه ریزی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد.

۲- بین افت تحصیلی و انگیزش شغلی نیروی انسانی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد.

۳- بین افت تحصیلی و علاقه و انگیزش دانش آموزان رابطه وجود دارد.

۴- بین افت تحصیلی و فقر اقتصادی خانواده رابطه وجود دارد.

۵- بین افت تحصیلی و تخصص دبیران رابطه وجود دارد.

۵- اهداف کلی:

تشخیص علل افت تحصیلی دانش آموزان در مقطع راهنمایی ناحیه هفت

مشهد

۶- اهداف جزئی:

۱- تبیین میزان عملکرد مدیران نظام آموزشی در مواجهه با افت تحصیلی

دانش آموزان

۲- تبیین میزان عملکرد مدیران مدارس در مواجهه با افت تحصیلی تحصیلی

دانش آموزان

۳- تبیین عملکرد معلمان در رابطه با کاهش افت تحصیلی دانش آموزان

۷-۱۱ اهمیت و ضرورت تحقیق:

توانمندی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی جوامع در گرو توانمندی علمی و تخصصی دست اندر کاران تعلیم و تربیت است. و در این باب پیگیری مشکلات مبتلی به نظام‌های آموزشی به صورت مستقیم و غیر مستقیم گریبانگیر برنامه ریزان نظام‌های آموزشی است. به گونه ای که باید بخشی از نیرو و وقت مدیران صرف چگونگی کنترل این متغیرهای ناخواسته گردد.

افت تحصیلی یکی از مشکلات امروزی برنامه ریزان است که تبیین آن می‌تواند به گونه ای مؤثر بر فرآیند آموزش اثر مثبت داشته باشد، و به لحاظ اهمیت موضوع تمامی جوامع برای این موضوع اهمیت شایانی قائل هستند. چرا که مبنای شالوده ای است که اساس و اندوخته‌های علمی، ارزش گزاریه‌ها و ادراک دانش‌آموزان از محیط و فرهنگ را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

بایستی برنامه ریزان و مدیران با مشاوره و همکاری معلمان فرهیخته و با توجه به پیشرفتهای فناوری در جهان کنونی و استفاده از تجارب جهانی در این زمینه و با ایجاد کلاس‌هایی پر تحرک، پویا و دارای نو آوری و خلاقیت به سیستمی تبدیل شوند که در کنار تعامل با خانواده‌ها بتوانند با این پیامد پرهزینه و مخاطره آمیز به طور مؤثر به مقابله برخیزند و تا حد ممکن آن را مهار نمایند.

افت تحصیلی به عنوان یک فرآیند ناخواسته در نقطه مقابل فرآیندهای مدیریت متوجه عملکرد معلمان، مدیران و تمامی دست اندرکاران امر تعلیم و تربیت است و با وجود این گستره ی ناخواسته که دامن تمامی نظام های آموزشی را در بر گرفته هر حرکت، اقدام و برنامه ای که در بهبود برنامه آموزشی مؤثر واقع گردد مفید واقع خواهد شد.

از آنجا که مقابله با افت تحصیلی منوط به بهره گیری مناسب از امکانات در اداره شایسته کلاس و محیط آموزشگاه است این امر نیاز به توجه فراوانی دارد، مهمتر اینکه دقت و امعان نظر در مسأله مورد بحث با اهمیت پرورش معلمینی با رشد حرفه ای مطلوب در مسئولیتی که به عهده می گیرند و ایجاد مهارت ویژه در آنان به گونه ای ضمن برخورداری از تفکر صحیح آماده پذیرش اندیشه های جدید مدیریتی در کلاس باشند رابطه دارد.

ضرورت دیگر مسأله به ایجاد حس مسئولیت پذیری، داشتن اعتماد به توانایی های فراگیران و ایجاد رشد حرفه ای و شخصیتی در آنان به گونه ای که بتوانند مهارت های ارتباطی را با بیان نظرات خود متجلی کنند. بایستی برای دستیابی به عملکرد مؤثر و تعیین میزان اثر بخشی برنامه های تعیین شده در نظام آموزشی به عنوان یک سیستم به باز خورد و ارزشیابی به عنوان یکی از وجوه

بسیار مهم توجه شود چرا که همه تصمیمات مطابق آنچه از پیش تعیین شده است در نمی آید.

گاهی نیروهای درگیر آموزشی درست و به جا انتخاب نمی شوند و گاهی روشهای انتخاب شده کارایی لازم را ندارند و گاهی عوامل دیگر مانند شرایط محیطی و عوامل ناشناخته از میزان موفقیت می کاهند.

بنابراین بایستی با ایجاد مراکز پژوهشی و جمع آوری اطلاعات در زمینه های گوناگون و دریافت اطلاعات واقعی با مقایسه اطلاعات به صورت ادواری دست به تغییرات اساسی زده و با دریافت بازخورد، راهکارهای بکار گرفته شده، به بهترین شکل ممکن از نظر کلیه کسانی که به نحوی در فرآیند آموزش درگیر هستند معلمان، مدیران، مسئولان نظام آموزشی، دانش آموزان و اولیای آنان به مقایسه وضع موجود با وضع مطلوب پرداخت و میزان دستیابی به اهداف برنامه را معین نمود.

امید است که کلیه دست اندرکاران تعلیم و تربیت با استفاده از نتایج حاصل از پژوهش های انجام شده موانع موجود در امر تحصیل را که باعث افت و بازماندگی از تحصیل می گردد، برطرف نمایند و با اتخاذ شیوه های اصولی و ایجاد تغییرات لازم و مطلوب با بهره گیری از تمام منابع و امکانات موجود در جهت ریشه کنی افت تحصیلی گام بردارند.

۸- کاربردهای تحقیق:

- ۱- استفاده برنامه ریزان آموزشی در تدوین برنامه های درسی
- ۲- استفاده مدیران مدارس جهت برنامه ریزی بهتر امور مدارس
- ۳- استفاده معلمان در مدیریت کلاس و استفاده از راهکارهای تدریس موثر که در این تحقیق ارائه شده است .
- ۴- استفاده مشاوران مدارس در تشکیل پرونده روانشناختی
- ۵- خانواده ها می توانند از نتایج این تحقیق در جهت آشنایی بیشتر با روحیات فرزندان خود در جهت پیشگیری از افت تحصیلی بهره گیرند.

۹-۱-تعریف عملیاتی واژه ها:

۹-۱-۱-تحصیل:

از نظر لغوی به معنای نمو کردن، شکوفه در آوردن، در آوردن زر از معدن، گرد کردن، ستاندن و جمع نمودن، تحصیل علم و چیزی، کسب و اکتساب معنی شده است.

۹-۲-افت تحصیلی:

افت تحصیلی در صد دانش آموزان یک دوره آموزشی که به سبب مردود شدن یا ترک تحصیل، نتوانسته اند آن دوره را با موفقیت به پایان رسانند. (

عمید ۱۳۷۱)

۹-۳-ترک تحصیل:

عبارت است از وضع دانش آموزانی که پس از پایان آخرین سال یک دوره آموزشی که در آن ثبت نام کرده است آن دوره را ترک کند. (نشریه ارزشیابی

بهمن ۱۳۷۹)

۹-۴-تکرار پایه:

تکرار یک کلاس برای دانش آموزانی که در خلال یک سال تحصیلی در همان کلاس و پایه سال قبل به سر برده، به تحصیل ادامه می دهد. (نشریه

ارزشیابی بهمن ۱۳۷۹)

۹-۵-۱۱ افت :

کمبود، کمی، کاستی، نقصان (عمید ۱۳۷۱)

۱۵-اشکست :

خرد شدگی، عدم حصول به اهداف تعیین شده (عمید ۱۳۷۱)

۱-۱۶ مدیریت: فعالیت هایی جهت دستیابی به هدفهای سازمانی از طریق

هدایت و رهبری (هرسی، ۱۳۷۰ ص ۱۳)

فصل دوم:

ادبیات تحقیق

۲-۱- بخش اول: پیشینه تحقیق

۱-۱-۲- افت تحصیلی و راه های جلوگیری از آن

نظامی در سال ۱۳۸۲ تحقیقی با عنوان فوق الذکر ارائه نموده که خلاصه آن عبارتست از: امروزه پس از سال ها بحث و جدل و نظریه پردازی درباره توسعه و شاخص های آن، صاحب نظران اقتصادی و اجتماعی و آموزشی و فرهنگی، شاخصی به نام شاخص توسعه انسانی را به عنوان معیار توسعه یافتگی مطرح کرده اند. توسعه انسانی شامل ۳۲ جدول و ۲۰۰ شاخص مختلف است و مواردی نظیر نرخ امید به زندگی - نرخ باسوادی - دسترسی به آموزش و پرورش مناسب و متعالی - انگیزه افراد در فعالیت های مختلف از جمله تحصیل - فقر و فاصله طبقاتی و نظایر این، جزو متغیرهایی هستند که در تبیین جایگاه توسعه انسانی هر جامعه نقش مهمی دارند. (نظامی ۱۳۸۲)

تفاوت: تاکید این تحقیق بر راه های پیشگیری از افت تحصیلی می باشد در حالی که در تحقیق حاضر به علل افت تحصیلی از جنبه های گوناگون اشاره شده است.

۲-۱-۲- شکست تحصیلی :

فروغان در سال ۱۳۷۷ تحقیقی با عنوان فوق ارائه نموده که خلاصه آن عبارتست از: وقتی صحبت از افت تحصیلی می شود، منظور تکرار پایه تحصیلی در یک دوره و ترک

تحصیل پیش از پایان دوره است. به عبارت دیگر افت تحصیلی شامل جنبه های مختلف شکست تحصیلی، چون غیبت مطلق از مدرسه، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی، نسبت میان سنوات تحصیلی دانش آموز و سال های مقرر آموزش و کاهش کیفیت تحصیلات می شود. (فروغان ۱۳۷۷)

تفاوت: در تحقیق انجام شده علل افت تحصیلی متمرکز در مدارس بررسی شده است اما در پژوهش حاضر به جنبه های مختلف تاکید شده است اعم از خانواده و اقتصاد...

۳-۱-۲- افت تحصیلی و روشهای ایجاد انگیزه درسی در دانش

آموزان

منشی در سال ۱۳۷۵ تحقیقی با عنوان فوق ارائه نموده که خلاصه آن عبارتست از: بر روی تاثیر این جمله در دانش آموزان، مقداری تأمل کنیم؛ "ما هم اشتباه کردیم آمدیم معلم شدیم و با شما کله پوک ها سر و کله می زنیم، اگر رفته بودیم به بازار، حالا وضع ما بهتر از اینها بود". این جمله مشهور را در یکی دوده پیش برخی ها در کلاس عنوان می کردند. (منشی ۱۳۷۵)

تفاوت: این تحقیق به روشهایی جهت ایجاد انگیزه اشاره شده است اما در تحقیق حاضر به مسائل انگیزشی و شخصیتی کمتر توجه شده است.

۴-۱-۲- منظور از افت تحصیلی چیست؟

سیف در سال ۱۳۷۶ تحقیقی با عنوان فوق ارائه نموده که خلاصه آن عبارتست از: افت تحصیلی کاهش نسبی فعالیت درسی و مطالعه یک دانش آموز در یک دوره نسبی در مقایسه با دوره نسبی قبل از آن می باشد. مثلاً کسی که طی سه ماه نمرات در حد ۱۵ داشته اما در دو هفته اخیر در تمامی یا تعدادی از دروس نمرات حدود ۱۲ کسب کرده، می گوئیم در حال حاضر نسبت به سه ماه پیش افت تحصیلی دارد. منظور از آوردن کلمه نسبی این است که افت تحصیلی تنها شامل دانش آموزان ضعیف نبوده حتی کسی که چند ماه پیش نمرات حدود ۱۸ داشته اگر در حال حاضر نمرات حدود ۱۶ کسب می کند، دو نمره نسبت به دوره قبل افت دارد. (سیف ۱۳۷۶)

تفاوت: در این تحقیق تاکید بر نمره در افت تحصیلی اشاره شده است اما در تحقیق حاضر کمتر به نمره به عنوان معیار برای تشخیص افت تحصیلی اشاره شده است.

۵-۱-۲-افت تحصیلی و علل آن

عزیزی تحقیقی باعنوان فوق ارائه نموده که خلاصه آن عبارتست از:

افت تحصیلی به معنای نزول از یک سطح بالاتر به سطحی پایینتر است. افت تحصیلی یکی از مشکلات عمده ی نظام های آموزشی در دنیای کنونی است و هر سال مقادیر زیادی از امکانات مالی و نیروهای انسانی، آموزشی و پرورشی به این معضل اختصاص می یابد. (عزیزی)

تفاوت: افت تحصیلی به عنوان یک مشکل نظام آموزشی در نظر گرفته شده است درحالی که درتحقیق حاضر به عنوان مشکل خانواده وجامعه درنظر گرفته شده است .

۲-۲-بخش دوم: مبانی نظری

۱-۲-۲- افت یا شکست تحصیلی چیست ؟

افت یا شکست تحصیلی وضعیتی است که در آن دانش آموز برای رسیدن به هدف ناکام بوده و عملکرد ضعیفی در یادگیری مطالب مفاهیم ارائه شده به او از خود نشان می دهد .

مفهوم شکست یا افت تحصیلی مفهومی مبنی است بنابراین زمانی که ما از افت درسی یا شکست در تحصیل سخن می گوئیم معیار سنجش قضاوت و ارزیابی با عملکرد های گذشته دانش آموز یعنی نمراتی که قبلا گرفته به حساب می آید .

افت تحصیلی به عنوان قدیمی ترین و بحث انگیزترین مسأله آموزش و پرورش ایران در دهه های اخیر بوده است که فاصله میان وضعیت علمی موجود فراگیران با وضعیت مورد انتظار آنها از حد معقول و مقبول آن فراتر رفته است و منجر به خسارت های اقتصادی، روانی و اجتماعی شده است.

تحقیقات انجام شده نشان می دهد در کشور ما شکست تحصیلی زیاد و پرحجم بوده و از همان سال اول ابتدایی گریبانگیر برخی از دانش آموزان

می شود. تحلیل های آماری نشان می دهند که این پدیده در ایران نیز همانند سایر جوامع گزینشی بوده و همه طبقات به یک نسبت با آن مواجه نیستند.

این امر در مناطق محروم و روستایی و در میان حاشیه نشینان شهر ما بسیار عمیق تر است.

متأسفانه گهگاه در ارائه آمار و ارقام، دقت لازم صورت نمی گیرد تا میزان و حجم واقعی معضلات آموزشی و فرهنگی مشخص گردد. وقتی در مواردی مانند مسئله بیسوادی آمار متفاوتی از ۲۲ تا ۳۲ درصد ارائه می شود، چگونه انتظار داریم برنامه ریزی درستی در این مورد بنماییم. متأسفانه بدتر از این، پاک کردن صورت مسئله، به جای حل مسئله در بحث افت تحصیلی قابل تأمل است. یعنی به جای مردودی و تجدیدی، اجازه تکرار امتحان در نوبت های متوالی را به معنی کاهش افت تحصیلی بیان می کنند.

شناخت علل فردی، اجتماعی از یک طرف و علل ساختاری و آموزشی نظام تعلیم و تربیت از طرف دیگر مسائل را پیچیده تر کرده است. بدین منظور برای کاهش افت تحصیلی می توان از تغییر و نوآوری آموزش در عرصه تربیت هنر، نظام ارزشیابی، روش های تدریس، مشارکت اولیاء، و سبک های مدیریت مدارس استفاده کرد. در سیستمی که یسازگری براساس علایق و نیازهای

فراگیران نیست ایجاد انگیزه تقریباً صفر است و در صورتی که انگیزه و رغبت درونی برای یادگیری لازم است مواجه شدن کودک با مسائل واقعی ایجاد شگفتی، کنجکاوی و محرک درونی برای او می نماید و احتیاج به تشویق و تنبیه و محرک های بیرونی ندارد. در سیستم ما دانش آموزان به کسب دانش و معلومات نائل می شوند اما سطحی و صوری و متکی بر حافظه آنهاست در صورتی که یادگیری باید معنادار و پایدار باشد.

مهمترین انتظار از سیستم آموزشی تربیت عقلانی است. حال ما تا چه اندازه فرزندانمان را با مسائل واقعی مواجه می کنیم تا تفکر کنند و با عقل و تدبیر خود به حل مسئله پردازند. موضوع تعلیم و تربیت رشد در بعد عقلانی، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی است. ادراک صحیح مطلب، مقایسه نظرات، درک ارتباط میان مطالب، استنتاج، استدلال و ارزیابی تا چه حد در برنامه های آموزشی ما دنبال می شود. مسئولیت پذیری، رعایت حقوق دیگران، ارزشگذاری به کار دیگران و در نظر گرفتن عدالت در بحث تا چه اندازه مدنظر واقع می شود.

پس بررسی افت تحصیلی فقط بررسی چرایی آمار مردودی و تجدیدی نیست چه بسا کسانی که مردود می شوند ولی از نظر موضوع تعلیم و تربیت به مرحله رشد رسیده اند و چه بسا سیستم ارزشیابی ما دچار نواقصی است. در سیستم آموزش و پرورش تا چه حد کارایی (انگیزه* تخصص) تقسیم بر (هزینه* زمان)

کلاس اندازه گیری میشود. به اقتصاد زمان نظر داشتن باید یکی از اهداف ما باشد. استقلال عقلانی و سرعت در انتقال یادگیری، افزایش بازدهی آموزشی را فراهم می آورد. با چنین تفکراتی هر دانش آموز برنامه آموزشی خاص خود را نیاز دارد.

هر دانش آموز باید نقطه شروع و جایگاهی را که در آن قرار دارد شناسایی کند و پیوستن بین مطلب جدید و قدیم برقرار شود و هر شخصی با سطح خود ارزشیابی شود (علیپور-محمد بیگی ۱۳۷۷)

۲-۲-۲- شکست تحصیلی چگونه ایجاد می شود؟

وقتی که دانش آموزی علی رغم کوششها و تلاشهایش نتوانسته است در درسی نمره در حد مطلوب بگیرد و در کسب نمره مورد نظر با شکست مواجه شود نسبت به آن درس و تواناییهایش برای رسیدن به موفقیت با دیده تردید می نگرد. چنین نگرشی بار منفی به همراه خواهد داشت و در حقیقت سطح انگیزه او برای مطالعه مباحث درسی کاهش خواهد یافت کاهش علاقه و انگیزه باعث خواهد شد که وی به طور مرتب نتواند درس را مطالعه کند و نتایج خود را مرتفع سازد. بنابراین برای یادگیری مطالب درسی کوششی به خرج نمی دهد.

شکست تحصیلی <----- کاهش در علاقه و انگیزش <----- کوشش و

تلاش کم <----- شکست تحصیلی

۳-۲-۲- والدین و افت تحصیلی فرزندان :

زمانی که از افت تحصیلی دانش آموزان سخن به میان می آید مجموعه ای از علل را می توان نام برد که زمینه ساز اینگونه مشکلات تحصیلی بوده و هستند .

متأسفانه بعضی از والدین بار تمامی مشکلات را به گردن مدرسه یا دانش آموزان انداخته و نقش حساس و اساسی خود را نادیده می گیرند . بعضی والدین وظیفه خود را فقط در ارضای نیازهای فیزیولوژیک فرزند می داشتند و معتقدند که برای فرزندانمان لباس و غذا تهیه می کنیم او هم اگر عاقل باشد در س میخواند .

ما قصد نداریم همه چیز آموزش و تربیت را والدین بدانیم اما می توانیم یک بعد از سه بعد اصلی بدانیم روان شناسی به نام گزل از یک رابطه مثلی می گوید که در آن کودک والدین و مدرسه در تعامل با یکدیگرند . در این رابطه محور کودک و مدرسه است

چگونه والدین شکست تحصیلی فرزندانشان را به موفقیت تبدیل می سازند ؟

۱. تعیین هدف برنامه و تعریف مشکل

۲. تعیین پاداش یا تقوین کننده مثبت

۳. مرحله اجرای برنامه

۴. ثبت نتایج به دست آمده از آزمون ها (فروغان ۱۳۷۷)

۴-۲-۲-۴- علت شکست (افت تحصیلی دانش آموزان) چیست؟

۱- می هراسند: از شکست- نومیادی و رنجاندن بزرگسالان پیرامونشان می

هراسند.

۲- سر در گم اند.

۵-۲-۲-۲- تعلیم و تربیت آزاد:

بعضی یادگیری دانش آموزان باید به وسیله خود آنها و یا از طریق تعامل با

همسالان صورت گیرد.

۶-۲-۲-۲- ترس و شکست

کودکانی که توان انجام کاری را ندارند یا آن کارها را غلط انجام می

دهند مورد تمسخر کودکان دیگر و در بسیاری از موارد معلمان خود قرار می

دهند اکثر کودکان حداقل همان اندازه از تمسخر و تحقیر همتایانشان می هراسند

که از تمسخر و تحقیر معلمان ما می پذیریم که همه بچه ها نیاز به موفقیت

دارند. آیا همه ما از این عبارت منظور واحدی داریم! موفقیت به معنای غلبه بر

یک مانع است که می تواند شامل احتمال عدم موفقیت در ذهن خود مانع باشد. علاوه بر این ماناگزیریم یاد بگیریم که همیشه هم نمی توانیم موفق شویم هیچ خط مشخصی موفقیت و شکست را از هم جدا نمی کنند. بلکه به تلاش و ماحراجویی می اندیشد تنها وقتی که پای خشنود کردن بزرگترها در میان می آید مرز مشخصی بین موفقیت و شکست کشیده می شود.

در ترس و شکست تعامل ترس و شکست در درون کودک و اثر آن بر راهبرد و یادگیری بررسی شده است.

علل شکست مدارس به تحلیلی روشهایی اختصاص دارد که از طریق آنها مدارس راهبرد های غلط را تقویت می کنند. ترسهای کودکان را افزایش می دهند. سبب نوعی یادگیری می شوند که معمولا تکه تکه تحریف شده و ناپایدار است و نیازهای واقعی کودکان را بر نمی آورد.

معلم:

شخصی که تلاش می کند با تدابیر و فعالیت های خاصی تغییرات مطلوب شناختی - روانی و حرکتی عاطفی و اجتماعی در محصلانش به وجود آورد.

محصل:

شخصی که فطرتا استعداد شدن دارد و آماده است که به شکل مطلوب در آید.

۷-۲-۲- تدریس یا آموزش :

یادگیری محور و مدار تدریس است و هر قطب فرآیند آموزش و پرورش هستند تدریس حرف زدن نیست بیش تر معلمان حرف می زنند لکن تدریس نمی کنند حرف زدن محصلانش یا حرف زدن به ایشان یا تکرار حرف های معلمان تدریس خوانده نمی شود .

اصول یادگیری موثر :

اصل اول : آموختن با ساختن و ساختن با فهمیدن

اصل دوم : فهمیدن چون اندیشیدن

اصل سوم : فهمیدن شبکه ای یادگیری را نوعی فرایند اجتماعی می داند

اصل چهارم : تعامل اجتماعی

اصل پنجم : توزیع اجتماعی

اصل ششم : یادگیری جایگاهی شده

اصل هفتم : یادگیری تعمیم یافته

اصل هشتم: یادگیری خود رایانه های یا خودگردان

عوامل تعیین کننده روش تدریس:

۱. اهداف تربیت و آموزش و پرورش ۲. طبیعت دانش آموزان ۳. ماهیت ماده

موضوع درس

۴. محیط مدرسه و کلاس یا موقعیت آموزش و یادگیری

اصول روش ها و راهبرد های مطلوب تدریس موش:

۱. نظریه (تئوری) و فعالیت شخصی معلم و محصل را با هم به کار می گیرد.

۲. قانون یادگیری را به کار می برد.

۳. به دانش آموزان کمتر کمک میکند که هدفمند بیاموزند.

۴. از معلومات یا تجربه های دانش آموزان آغاز می کند نه مجهولات.

۵. وحدت نظریه و عمل آموزشی با تربیتی.

۶. تفاوت های فردی را رعایت می کند.

۷. قدرت تفکر و استدلال را بر می گیرد.

۸. دانش آموزان را به فعالیت ها و تجربه های شخصی متعدد و متنوع و ادار می

کند و موجب آمادگی همه جانبه ایشان می شود.

۹. فرصت های را به وجود می آورد که دانش آموزان به پرسش و پاسخ بر

انگیخته شوند.

۱۰. در روش تدریس موثر همه تدابیر و شیوه های و فعالیت های آموزشی مکمل یکدیگرند .

عواملی که چگونگی فرایند یا عمل تدریس را تعیین می کنند و در آن تاثیر مستقیم می گذارد:

۱. عوامل بدنی ۲. عوامل شناختی ۳. عوامل اجتماعی ۴. عوامل اجتماعی ۵. عوامل زبان

یادگیری اکتشافی و حل مساله بهترین نوع یادگیری است .

مدرسه موثر و موفق حداقل دارای ۳ پدیده است :
محیط موثر :

۱. آزادی فعالیت های یادگیری ۲. لذت بخشی ۳. خالی از فشار های روانی

معلم موثر :

۱. شناخت محصل ۲. شناخت موضوع - هدف - موقعیت - وسایل آموزشی -

محبت متقابل

محصل موثر :

۱. دوستدار آموزش ۲. دوستدار کلاس و معلم ۳. دوستدار کار گروهی

۴. خود گردان در آموختن (شعاری نژاد ۱۳۸۰)

۸-۲-۲- علل افت تحصیلی دانش آموزان:

تحصیل فرزندان امروزه یکی از دغدغه های مهم خانواده های کشورمان را تشکیل می دهد این دغدغه بیشتر به دلیل وابستگی آینده فرزندان به میزان توفیق آنان در تحصیل است اگر چه این دل نگرانی ها برای اعتلا و ارتقای تحصیلی فرزندان و در کل نظام آموزش و پرورش نقطه ای امید بخش و خوشایند به حساب می آید. در کل دیگر نوعی اضطراب و تشویش برای خانواده ها و دانش آموزان فراهم می نماید که چنانچه فردی مراحل تحصیل را به شکلی کامل طی نماید و راه یابی او به دانشگاه دچار اشکال گردد دیگر نمی تواند فردی موفق و شهروندی مؤثر به لحاظ اجتماعی به شمار آید.

به نظر می رسد نظام تربیتی ما باید به گونه ای برنامه ریزی شود که از سویی افت تحصیلی را کاهش دهد و کارایی آموزشی را بالا ببرد و راه های پیشرفت تحصیلی را برای اعتلای آموزشی در پیش گیرد و از سوی دیگر ملاک توفیقات اجتماعی و شغل یابی را تنها مدارک تحصیلی دانشگاهی شاخص قرار ندهد. بلکه شایستگی های فردی، ابتکارات انسانی و تلاش های سازنده افراد را به عنوان

ملاک اعتباری برای شاخص های اجتماعی و نیاز های شغلی مورد توجه قرار دهد. یکی از مشکلات نظام های آموزشی هر کشور افت تحصیلی است که یک نظام آموزشی کارآمد کمترین افت و بالاترین بازدهی را دارد.

وقتی صحبت از افت تحصیلی می شود شامل جنب های مختلف شکست چون غیبت مطلق از مدرسه ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی ، کیفیت نازل تحصیلات دانش آموزان با آنچه تداعی می گردد. ضرورت توجه به دوران راهنمایی تحصیلی آغاز دوران راهنمایی تحصیلی شروع دوران نوجوانی کودکان است. کمک به نوجوان برای یافتن و شناخت تواناییها، امکانات و ظرفیتهای درونی می تواند نقطه شروع تربیت این دوران پر آشوب باشد که خود راه را برای یکی از مختصات این مرحله یعنی یافتن هویت و نقش اجتماعی باز می کند. حیات جمعی و نیاز به عضوی از گروه بزرگتر بودن مقدمه فعالیت های اجتماعی می شود و از آنجا که در عصر حاضر تحصیلات نقش و تاثیر زیادی در دستیابی به این مهم دارد راهنمایی تحصیلی مقدم بر راهنمایی شغلی قرار می گیرد. در سیستم آموزشی ما دوره راهنمایی تحصیلی بعد از ابتدایی این وظیفه را به عهده دارد. یعنی در این دوران دانش آموزان به رشته های تحصیلی مناسب هدایت می شوند. هرچه هدایت تحصیلی صحیح تر و با روش های اصولی تر انجام گیرد نتایج کاملتر و موفق تری به دنبال خواهد داشت. بروز و ظهور استعداد های

فردی در دوره نوجوانی هر چند روند راهنمایی تحصیلی را آسانتر می کند ولی به گفته متخصصین این امر اطلاعاتی که از بررسی استعداد های کودکان ۱۲ یا ۱۳ ساله به دست می آید برای راهنمایی قطعی کافی نیست.

نتایج تحصیلی می تواند مکمل این اطلاعات بوده و روند راهنمایی را اعتلا بخشد. در این راستا وضعیت درسی و نمرات دانش آموزان دوره راهنمایی اهمیت ویژه ای دارد. ولی تکیه صرف به نمرات شاید خالی از اشکال نباشد چرا که توجه به این مساله بدون در نظر گرفتن آسیب شناسی نمرات اکتسابی کاری ناقص و اتمام خواهد بود. اینکه علت پایین بودن یا بالا بودن معدل درسی ناشی از چه عامل یا عواملی است می تواند مبحث گسترده ای را بر روی فعالیت مشاوره در این دوران بگشاید. اغلب داشتن وضعیت درسی ضعیف نه به علت کندذهنی و هوش پایین شاگردان بلکه می تواند ناشی از دلایل متفاوت چون عدم شناخت روش های صحیح مطالعه و یادگیری و یا حتی دشواریهای خاص آغاز دوران نوجوانی و بلوغ باشد که با تشخیص و راهنمایی به موقع می توان از افت نمرات دانش آموزان جلوگیری کرد. بدون علت یابی و یافتن دلایل واقعی افت تحصیلی در این دوره نمی توان بالا یا پایین بودن معدل درسی را ملاک انتخاب رشته تحصیلی قرار داد. پایه راهنمایی تحصیلی را می توان به عنوان بهترین زمان برای آشنا ساختن دانش موزان با راهها و روشهای مختلف یادگیری و ترویج

یادگیری معنا دار غنیمت شمرد. خیال بافی، تنوع علایق و عقاید، میل به مباحثه و مخالفت با اطرافیان که همگی مقدمه پختگی عقلی است فرصتی و زمینه مناسبی است برای ایجاد شوق و انگیزه به مطالعه و عادت دادن نوجوان به مطالعه.

قبل از اینکه امتحان و نمره ملاکی شود برای هدایت دانش آموزان به سمت رشته های درسی که مستلزم تحصیلات طولانی است یا رشته هایی که مقدمه مهارت آموزی و دستیابی به شغل حرفه خاص، بایستی ناموفقیت درسی دانش آموزان دوره راهنمایی مورد بررسی قرار گیرد و به علت یابی و رفع مشکلات مطالعه و یادگیری پرداخت. (فروغان ۱۳۷۷)

۹-۲-۲- اصول کلی مدیریت کلاس :

۱. شناخت عوامل محیطی ۲. شناخت اهداف محصل ۳. جلوگیری از

مشکلات رفتاری

۳. خاصیت محیط آموزشی سالم :

۱. محیط آزاد ۲. محیط حساس و پاسخگو ۳. محیط حمایتی است

در پیشگیری کشف و تشخیص اصلاح و درمان ناتوانی و عقب ماندگی درسی

رعایت و کاربرد توصیه های زیر ضروری است :

در عقب ماندگی و افت تحصیلی تنها معلم مسئول نیست بلکه مدیر خانواده و

معلمان با هم به شکل گروهی مسئول اند.

مدرسه باید همه دانش آموزان کلاس خود را آنچنان که هستند پذیرند نه آنچنان که باید باشند .

معلم میان خود و دانش آموزان ارتباط سالم و آزاد و همیشگی برقرار کند .

در آغاز سال تحصیلی باید والدین را به احتمال همیشگی پیدایش عقب ماندگی درسی متوجه کرد .

مدیر و معلمان باید مراقب زمینه و نیروهای اجتماعی سالم بر زندگی دانش آموزان باشند .

۱. معلم با جریان رشد و تکامل هر دانش آموز آشنا باشد و بهترین راه ترتیب دادن پرونده روان شناختی برای هر دانش آموز است .

۲ . معلم فرصت های چند دقیقه ای برای گفتگو با هر دانش آموز در نظر بگیرد.

۳. معلم نیاز دارد بداند که کودک هر موضوع درسی را در سنین مختلف چگونه می آموزد.

۴. علم پیوسته در جریان یافته های تازه در مورد علل و درمان عقب ماندگی های درسی باشد.

۵. در برنامه ریزی درسی در مدرسه و کلاس به نیازها و رغبت های دانش آموزان توجه شود .

۶. برنامه های فعالیت های آموزشی خصوصاً فوق برنامه راتا حد امکان با در نظر گرفتن خود دانش آموزان تنظیم شود.

۷. معلمان باید به قابل انتقال ساختن آموزش خود توجه داشته باشند.

۸. معلمان باید نسبت به نشانه های عقب ماندگی های درسی حساس باشند و فوراً به موقع پیش گیری و درمان کنند.

۹. اگر والدین و مدرسه صمیمانه با هم همکاری کنند به احتمال زیاد مشکل عقب ماندگی درسی پیش نخواهد آمد. (شعاری نژاد ۱۳۸۰)

۱۰-۲-۲- راهکار ها برای درمان عقب ماندگی درسی :

۱. شناخت وضع بینایی و شنوایی هر دانش آموز پیش از آغاز تدریس

۲. شناخت معلومات و تجارب دانش آموزان در مورد یادگیری

۳. شناخت میزان نیاز و علاقه دانش آموزان به موضوع درس

۴. معنا دار ساختن روش تدریس با شرایط رشدی دانش آموزان

۵. معنا دار ساختن آموزش و مطالب درسی برای همه

۶. استفاده بیشتر از تکنولوژی آموزشی

۷. شناخت معلومات ورودی دانش آموزان در هر درس

۸. انعطاف پذیر بودن روش و راهبرد های تدریس

۹. تشکیل کتابخانه کوچک کلاس

۱۰. فعالیت عادی ساختن امتحان یا ارزشیابی

۱۱. تجدید نظر در مدیریت مدارس و جانشین کردن مدیریت به جای مدیریت

اداری یا کارگاهی

آنچه انتظار داریم در کلاس کمتر و بیشتر رخ دهد:

کمترها:

۱- کمتر آموزش معلم محور

۲- کمتر دانش آموز منفعل - تماشاگر و دریافت کننده

۳- کمتر وقت برای خواندن کتاب های درسی

۴- کمتر حفظ کردن عادی حقایق

۵- کمتر فشار و تاکید روی رقابت و نمره

۶- کمتر اعتماد به آزمون های میزان شده استاندارد

بیشترها:

۱- بیشتر یادگیری تجربی و استنباطی و استدلالی

۲- بیشتر یادگیری فعال با همه سرو صداهای دانش آموزان

۳- بیشتر انتخاب به وسیله دانش آموزان

۴- بیشتر فعالیت و یادگیری مشارکتی (شعاری نژاد ۱۳۸۰)

۱۱-۲-۲- آموزش جداگانه برای دخترها و پسرها

حتی در کودکان هم شاهد هستیم که در بسیاری از مواقع پسرها ترجیح می دهند که با دخترها بازی کنند موقعیتی است که در بسیاری از مواقع مظاهرش را تا آموزش های دوران بلوغ شاهد هستیم .

خوشبختانه بسیاری از دست اندر کاران آموزش متفاوت و جداگانه دو جنس پسر و دختر توجه داشته اند و بر این عقیده اند که شرکت جداگانه دختر و پسر به کلاس های درس به امر یادگیری کمک می کند .

چند سال است که به این نتیجه رسیده ایم که اگر دخترها به مدارس دخترانه بروند و در کلاس های دخترانه شرکت کنند مطالب بیشتری می آموزند که این به خصوص در زمینه آموزش ریاضی و علوم صدق می کند .

۱۲-۲-۲- منطق داشتن مدارس راهنمایی جداگانه برای پسر ها و

دختر ها

دوران مدرسه راهنمایی زمانی بیشترین طغیان در دو جنس مونث و مذکر است هجوم تستسترون پسر ها را به سمت جنس مخالف می کشاند که حالات عجیبی مثل خشم پر خاشگری را می رساند از سویی فراوانی پروژسترون ، استروژن و پرولاکتین دخترها را به سمت بلوغ جنسی سوق می دهد و دختر ها در مقایسه با پسر ها با شرایط هورمونی پیچیده تری روبرو هستند.

آموزش گروهی روشی موثر برای جلوگیری از افت تحصیلی است گروهی از معلمان همه روزه صبح ها با هم تشکیل جلسه می دهند و لحظاتی درباره دانش آموزان مساله دار اینکه چه درسهای را برنامه ریزی کرده اند چگونه می توانند از هم حمایت کنند و چگونه می توانند درسی یا مطلبی را از همکاران خود بیاموزند حرف می زنند. (فرچه داغی ۱۳۷۹)

۱۳-۲-۲- تاکید بر تک معلمی :

بعضی از مدارس در ساعات مختلف دانش آموزان را از کلاسی به کلاس دیگر می فرستند. تجربه نشان می دهد که اگر دانش آموزان در تمام مدت روز تنها با یک آموزگار درس بخوانند بهتر است. در بسیاری از مدارس راهنمایی آموزگاران هر ساعت تغییر می کنند. اما اگر دانش آموزان در تمام روز با یک معلم درس بخوانند مطالب را بهتر یاد می گیرند.

۱۴-۲-۲- کاهش عزت نفس در اوایل نوجوانی :

مسئله اغلب دانش آموزان به اندازه آن دانش آموزان نا امید نیستند اما می توان گفت که همه آنها گرسنه اند همانطور که آن دانش آموز، من و شما؛ بودم، ما در این سن و سال گرسنه ایم زیرا احساس می کنیم برای بقای خود پیوند و اتصال احتیاج داریم و بعد از وقتی می خواهیم زندگی مستقلی داشته باشیم و به استقلال خود مختاری برسیم گرفتار ابهام و تعارض می شویم دوران تحصیل در

کلاسهای راهنمایی تجلی این تعارض است و مادر بررسی های خود به این نتیجه رسیده ایم که سلامت عاطفی و احساس کودک اساس یادگیری روزانه اوست ، به همین دلیل است که شاهد آن هستیم که دانش آموزان مقطع راهنمایی تا حدود زیادی عزت نفس خود را از دست داده اند. (روشن ضمیر)

۱۵-۲-۲- افت تحصیلی

افت تحصیلی ، افت عملکرد تحصیلی و درسی دانش آموز از سطحی رضایت بخش به سطحی نا مطلوب است.

چنانچه فاصله قابل توجهی بین استعداد بالقوه و استعداد بالفعل فرد در فعالیت های درسی مشهود باشد چنین فاصله ای را افت تحصیلی می نامند.

لذا افت تحصیلی فقط در موردی و یا تجدیدی و یا ترک تحصیل خلاصه نمی شود و در مورد هر دانش آموزی که یادگیری او کمتر از توان و استعداد بالقوه و حد انتظار باشد صدق می کند. بنا براین شامل دانش آموزان تیز هوش هم می شود .

۱۶-۲-۲-علل خانوادگی و اجتماعی

یکی دیگر از عوامل مهم در افت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان عوامل خانوادگی است خانواده اولین مکانی است که کودک در آن زندگی می کند و تربیت می یابد، بسیاری از روانشناسان معتقدند که شخصیت کودک در شش سال اول زندگی شکل می گیرد. بنابراین، خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی می تواند نقش بارزی در افت و پیشرفت تحصیلی داشته باشد.

عمده ترین عوامل خانوادگی مؤثر در پیشرفت تحصیلی عبارتند از:

- ۱- شرایط عاطفی و امنیت محیط خانواده ۲- شرایط اجتماعی و اقتصادی ۳- تحصیلات و سطح فرهنگ خانواده ۴- تعداد اعضای خانواده ۵- اشتغال کودکان ۶- ارتباط بین اولیا و مربیان ۷- حاکمیت ارزش های مادی ۸- اشتغال مادران ۹- اثرات تلویزیون ۱۰- طلاق والدین ۱۱- اعتیاد والدین. شرایط آموزشگاهی: دسته دیگری از عوامل که می تواند تأثیر به سزایی در میزان موفقیت و افت تحصیلی دانش آموزان داشته باشند عوامل مربوط به مدرسه و معلم هستند.

- مهم ترین عوامل آموزشگاهی که بر پیشرفت یا شکست مؤثرند عبارتند از: ۱- روابط معلم و دانش آموز ۲- شرایط آموزشی و امکانات مطلوب تحصیلی ۳-

کتاب های درسی و موارد آموزشی

۴- آماده کردن درس و نمره دادن ۵- فضای کلاس و تسهیلات مدرسه ۶- تعویض مکرر معلمان ۷- مهارت معلمان ۸- ارزشیابی ۹- ناهماهنگی برنامه ها و روش های آموزشی ۱۰- انتظارات مدرسه از دانش آموزان ۱۱- شلوغ بودن کلاس های درسی و... شرایط اقتصادی معلمان: شرایط اقتصادی امروزه به گونه ای رقم می خورد که روز به روز لایه های اجتماعی بیشتری زیر خط فقر قرار می گیرند، در چنین شرایطی فرهنگیان کشور اغلب در آمدی کمتر از این دارند، در حالی که در کشور های توسعه یافته معلمان از میان نخبه ترین افراد جامعه انتخاب می شوند و نیازهای مادیشان تا حد اشباع تأمین می شود در ایران مشهود است که آموزش و پرورش به دلیل سطح نازل دستمزدها، آخرین انتخاب جوانان جویای کارست. متأسفانه این موضوع باعث شده تا معلمان به کارهایی که در خور مقام والای ایشان نیست روی آورند نظیر مسافر کشی و یا تجدید کردن دانش آموزان در جهت گرفتن تدریس خصوصی، یا فروختن سوالات امتحانی به دانش آموزان پیش از امتحان. راهکار این معضل را می توان در رویکرد دولت به آموزش و پرورش و اختصاص اعتبار مورد نیاز برای ایجاد مراکز و فضاهای آموزشی و رسیدگی به امور معیشتی فرهنگیان و جلوگیری از چند شغله شدن آنان است. (علیپور، محمد بیگی ۱۳۷۷)

۱۷-۲-۲- شرایط علمی معلمان :

آموزش و پرورش از دو طریق نیروهای خود را جذب می کنند ،

۱- نیروهای تربیت شده در مراکز تربیت معلم و مدرس ۲- نیروهای جذب شده

از دانشگاه های دیگر و از طریق مصاحبه و آزمون . معلمینی که شروع به کار می کنند از همان ابتدا نباید وارد سیستم آموزش شوند بلکه باید یک دوره کارآموزی کامل را ببینند ، اطلاعات معلمان تنها محدود به کتاب های درسی می شود. دوره های ضمن خدمت صرفاً برای گرفتن امتیازات استفاده می شود و اگر امتیازات نباشد معلمان رغبتی برای گذراندن دوره ها ندارند و گروه های آموزشی به مفهوم فعلی تأثیری بر روند کیفیت آموزشی ندارند. ایجاد انگیزه در معلم به نحوی که بتواند آن را به دانش آموز خود انتقال دهد یکی از نکات بسیار مهم است که در گروه های آموزشی باید به صورت مداوم و مؤثر به آن پرداخته شود .

۱۸-۲-۲- ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه جلوگیری از افت

تحصیلی

برخی از دانش آموزان به خاطر شرایط ویژه‌ای که دارند بیشتر در معرض افت تحصیلی هستند و برخی از آنها افتان و خیزان تجربه‌هایی از افت تحصیلی داشته‌اند. برخی از علل افت تحصیلی این دانش آموزان به عوامل بیرونی مثل خانواده، مدرسه و ... مربوط می‌شود.

و برخی از علل فردی هستند مثل انگیزه خود دانش آموز، روشهای مطالعه و برنامه ریزی، علایق و استعدادها و غیره مشاوره تحصیلی برای این دسته از دانش آموزان اهمیت بسزایی دارد. در جریان مشاوره تحصیلی به این دانش آموزان کمک می‌شود علت افتها و شکستهای خود را بشناسند و باراهکارهایی آشنا شوند که به آنها در رفع آن علتها و یا کاهش تاثیر آنها در مسائل تحصیلی شان کمک می‌کنند. انجام چنین مشاوره‌هایی می‌تواند با احیای نیروهای بالقوه فرد او را در تمام مسیر تحصیلی اش همراهی کند.

۱۹-۲-۲ جنسیت

جنسیت دانش آموزان که طبق مطالعات انجام شده دختران در علوم ادبی و پسران در علوم ریاضی و فنی توانایی بهتری دارند، همچنین طبق گزارش های وزارت آموزش و پرورش میزان مردودی در پسران بیشتر از دختران است.

عوامل جسمانی:

دانش آموزانی که دارای بنیه ضعیف هستند و از سلامت عمومی کامل برخوردار نیستند نمی توانند به اندازه کافی کوشش و فعالیت داشته باشند این دسته از افراد بخاطر دارا بودن استعداد ابتلا به انواع بیماری ها نظیر گواتر، صرع، تومورهای مغزی، برخی از نقص ها و معلولیت های بدنی نظیر معلولیت های بینایی و شنوایی و گیرایی از پیشرفت درسی باز می مانند و دچار عقب ماندگی درسی می شوند. (قرچه داغی، ۱۳۷۹)

۲-۲-۲۰- سازش نایافتگی رفتاری:

اختلالات رفتاری در میان کودکان و نوجوانانی که افت تحصیلی دارند به مراتب بیشتر از دانش آموزان عادی است ناسازگاری هایی چون پر خاشگری، بیش فعالی، بی قراری کم رویی شدید و انزوا طلبی، در خود فرو ماندگی، بی توجهی، تخاصم از عوامل مؤثر در افت تحصیلی است.

۲-۲-۲۱- نرخ افت تحصیلی:

اطلاع از نرخ ارتقاء، تکرار وافت از این روحانز اهمیت است که تصویری جامع از کارآیی درونی نظام آموزشی و کیفیت خدمات آموزشی کشور به دست می دهد. این اطلاع یکی از مهمترین داده های لازم برای برنامه ریزی آموزشی است. (مشایخ، ۱۳۶۹)

نرخ افت تحصیلی :

شمار دانش آموزانی که در پایه (g) افت می کنند در سال تحصیلی ۱۰۰* t

تعداد کل دانش آموزان در پایه (g) در سال تحصیلی t

۲-۲-۲۲- تعدد دروس در دوره راهنمایی

یکی دیگر از مشکلاتی که ممکن است در افت تحصیلی دانش آموزان موثر باشد تکرر و تعدد دروس در دوره راهنمایی به نسبت دوره ابتدایی است حتی بعضی از دروس مثل عربی ، زبان انگلیسی ، حرفه و فن و ... کاملاً جدید و بدون پیش زمینه قبلی است که برخی از دانش آموزان نمی توانند خود را به راحتی با این وضعیت تطبیق دهند .

راهکار : دبیران دوره راهنمایی خصوصاً در دروس بدون زمینه قبلی (مانند عربی) باید در ابتدای سال تحصیلی ، زمانی را برای بستر سازی و ایجاد پایه های ذهنی مناسب برای دانش آموزان اختصاص دهند تا آنها با ضرورت مطالعه این درس آشنا شوند و به تدریج به آن علاقه مند شوند . بدیهی است شیوه های تدریس خلاقانه و ایجاد محیطی پویا و جذاب در کلاس برای دانش آموزان می تواند در ایجاد علاقه دانش آموز به درس مورد نظر بسیار موثر باشد .

۲-۲-۲۳- سن بلوغ و عدم آشنایی و برخورد مناسب با این موضوع

دوره راهنمایی با توجه به اینکه دوره گذار دانش آموزان از کودکی به نوجوانی است و دوران بلوغ در این مقطع از دوران تحصیلی قرار دارد؛ نیازمند توجه بیشتر و برخورد تخصصی تر و هوشمندانه تری به نسبت سایر مقاطع تحصیلی است. پرخاشگری و عدم حرف شنوی فرزندان، نمونه ای از رفتارهایی است که ممکن است خیلی از والدین در این دوران با آن مواجه باشند. قطعاً عدم شناخت کافی و مناسب والدین از دوران نوجوانی و تغییرات ژنتیکی و روحی فرزندان

در این سنین، موجب بروز واکنش های نامناسب والدین و به تبع آن ایجاد شکاف بین والدین و فرزندان می شود. برای مثال توقع اینکه دانش آموز دوره راهنمایی مانند دوران دبستان از یک روال مشخص و منظم در انجام تکالیف و مطالعه پیروی کند و هرآنچه والدین از او می خواهند، بی کم و کاست انجام دهد؛ در اکثر موارد انتظار نامعقولی است.

راهکار: والدین محترم باید سطح شناخت خویش را از دوران نوجوانی و سنین بلوغ بالا برده و در این راه از راهنمایی مشاورین آموزشی و کارشناسان علوم تربیتی بهره کافی را ببرند.

مدرسه نیز باید در طی سال تحصیلی، جلسات آموزش خانواده را با حضور کارشناسان علوم تربیتی و رفتاری برای استفاده والدین برگزار کند. (حاج ابراهیمی، سعید)

۲۴-۲-۲-۲- الگوهای زبان و پیشرفت تحصیلی:

به زعم برنستاین، الگوهای زبان پاسخگویی کودکان موجب تداوم و استمرار طبقه اجتماعی آنان می شود. الگوی سخنگویی شخص به وسیله موقعیت اجتماعی خانواده او معین می شود تاثیر تفاوت الگوهای زبان کودکان طبقات اجتماعی مختلف بر عملکرد آموزشی آنان در مدرسه است منظور از تفاوت الگوهای زبان، اشاره به تفاوت درواژگان یا مهارتهای کلامی نیست، بلکه تفاوتهای منظم در طرق استفاده از زبان، بویژه در مقایسه کودکان قشرهای فقیر و ثروتمند است.

به نظر برنستاین، الگوهای زبانی کودکان طبقه اجتماعی پایین، مقید و محدود است. این الگو با زمینه فرهنگی این طبقه ارتباط دارد.

رشد زبان کودکان طبقه متوسط، برعکس، مستلزم الگوهای ماهرانه و پیچیده و مبسوط است به نظر برنستاین، کودکانی که الگوهای زبانی مبسوط و ماهرانه دارند به طرز بارزی توانا تر از کودکانی که الگوی سخنگویی محدود دارند، از عهده وظایف و الزامات آموزش و پرورش مدرسه ای برمی آیند.

اگر نظر برنستاین درست و معتبر باشد با تکیه بر آن می توان فهمید که چرا کودکان دارای پیشینه اجتماعی - اقتصادی ضعیف، در تحصیلات مدرسه ای چندان پیشرفتی حاصل نمی کنند. (علاقه بند.

(۱۳۸۷)

جان هالت: یکی از نظریه پردازان و مدافعان سر سخت تعلیم و تربیت آزاد است هالت در این کتاب به روشی کاملاً مستدل و منطقی خواستار تغییرات وسیله ای در نظامهای آموزشی سنتی شد.

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

۲۳-۲-۲- جمع بندی

افت تحصیلی وضعیتی است که در آن دانش آموز برای رسیدن به هدف ناکام می شود و از لحاظ عملکرد درسی و یادگیری مطالب و مفاهیم ضعیف می باشد از جمله عواملی که ذکر شد کاهش انگیزه و علاقه دانش آموز، نقش والدین، و راهکارهایی برای والدین جهت تبدیل شکست تحصیلی دانش آموزان به موفقیت ارائه شد از جمله: تعیین پاداش و تفویض کننده ها، نحوه تدریس و آموزش و تخصص معلمین نیز نقش موثری دارد همچنین آشنایی والدین و معلمین با ویژگی های شخصیتی این رده سنی که مرحله حساسی از مراحل رشد را پشت سر می گذرانند در موفقیت تحصیلی می تواند موثر باشد همچنین به علل خانوادگی و اجتماعی و اقتصادی نیز اشاره شد تعداد دروس در مقطع راهنمایی نیز

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

ممکن است یکی از مشکلات باشد که راهکاری ارائه شده است. آنچه در این تحقیق ذکر شده همه دلایل بلکه پاره ای از مهمترین علل افت تحصیلی در مقطع راهنمایی بود. قطعاً عوامل دیگری چون تغییر محیط (مدرسه)، تاثیر منفی جامعه و رسانه ها (تلویزیون، کامپیوتر، ماهواره و...)، ضعف سیستم آموزشی، کتب نامناسب و غیر جذاب دوره راهنمایی، نبود مشاور آموزشی متخصص در مدرسه و... هم می توانند پاره ای دیگر از عوامل موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان در مقطع راهنمایی باشند.

افت تحصیلی موضوعی غیر قابل حل نیست. اما حل آن هم یکباره و ناگهانی و با شیوه ای آنی میسر نیست. برای مقابله با این پدیده، به برنامه ریزی های درازمدت و زیربنایی نیاز است که بر اساس واقعیت های اجتماعی باشند و ضمانت اجرایی به عنوان یکی از اصول برنامه ریزی آموزشی را داشته باشند.

www.kandocn.com

[kandocn.com](http://www.kandocn.com)

فصل سوم:

روش اجرای

تحقیق

۱-۳ روش تحقیق:

در این تحقیق از روش زمینه یابی استفاده شده است. تحقیق زمینه یابی عبارت است از مشاهده پدیده هابه منظور معنادادن به جنبه های مختلف اطلاعات جمع آوری شده است. زمینه یابی یک فرآیند پژوهشی است که به منظور جمع آوری اطلاعات در باره این موضوعات که چه می دانند و چه فکر می کنند و چه کاری انجام می دهند اجرا می شود.

منظور از چه می دانند این است که مردم چه اطلاعاتی در زمینه یک هدف یا یک موضوع پدید آورده اند. مراد از فکر کردن این است که عقاید، نگرشها، ارزشها و باورها ی مردم چه هستند.

۲-۳ جامعه آماری

جامعه آماری در این تحقیق معلمان قطع راهنمایی ناحیه ۷ مشهد در سال تحصیلی ۸۹-۹۰ می باشد که تعداد آنان ۷۰۰ نفر می باشد و در ۳۰ مدرسه مشغول به تدریس می باشند.

۳-۳ جامعه نمونه و روش نمونه گیری:

برای تعیین حجم نمونه از جامعه آماری معلمان مقطع راهنمایی و مدیران

مدارس از فرمول $n = \frac{N.t^2.S^2}{N.d^2 + t^2.S^2}$ استفاده می شود. برای جایگزین واریانس به

طور فرضی از یک مطالعه مقدماتی استفاده شد که حجم تقریبی نمونه ۳۰ نفر است.

۳-۴ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

روش آماری بر اساس اهداف تحقیق روش آمار توصیفی از قبیل محاسبه

فراوانی، درصد، میانگین و روش آمار استنباطی تحلیل واریانس، ضریب همبستگی چند گانه و مقایسه میانگین آنهاست.

۳-۵ ابزار اندازه گیری:

۳-۶ پرسشنامه^۱:

یکی از ابزارهای رایج تحقیق و روشی مستقیم برای کسب مستقیم برای

دادهای تحقیق است.

۳-۷ توصیف پرسشنامه :

---

^۱Questionnaire

پرسشنامه از ۱۸ سوال تشکیل شده است و دارای پنج متغیر اندازه گیری خیلی زیاد به ارزش ۵ و زیاد به ارزش ۴، متوسط به ارزش ۳، کم به ارزش ۲، خیلی کم به

ردیف	فرضیات	سوالات
۱	فرضیه ۱	۱۶-۷-۶-۵-۴
۲	فرضیه ۲	۳-۲-۱
۳	فرضیه ۳	۱۳-۱۲-۱۱
۴	فرضیه ۴	۱۴-۱۰-۹-۸
۵	فرضیه ۵	۱۸-۱۷-۱۵

ارزش ۱

۳-۸ سوالات و فرضیات:

جدول ۱-۳ شماره سوالات و فرضیات

۳-۹ روش جمع آوری اطلاعات:

برای جمع آوری اطلاعات در این تحقیق از روشهای میدانی و اسنادی و پرسشنامه محقق ساخته و فیش های ثبت مطالعات کتابخانه ای استفاده شده است.

در ضمن اطلاعات مربوط به تعدادی معلمان مدارس راهنمایی و رشته تحصیلی آنان با هماهنگی اداره آموزش و پرورش ناحیه ۷ از طریق کارشناسی آموزش راهنمایی و آمار و بودجه اداره متبوع جمع آوری گردید.

۳-۱۰ اعتبار اندازه گیری^۲ (روایی):

این واژه تحت عنوان ((روایی)) نیز به وسیله برخی نویسندگان بکار رفته است. مفهوم اعتبار به این سوال پاسخ می دهد که ابزار اندازه گیری تا چه حد خصیصه مورد نظر را می سنجد.

بدون آگاهی از اعتبار از ابزار اندازه گیری نمی توان به دقت داده های حاصل از اطمینان داشت. ابزار اندازه گیری ممکن است برای اندازه گیری یک خصیصه ویژه دارای اعتبار باشد، در حالی که برای سنجش همان خصیصه بر روی جامعه دیگر از هیچ گونه اعتباری نباشد. به منظور دستیابی به روایی پرسشنامه از نظر خبرگان و استاد راهنما استفاده و پس از اعمال تغییرات به روایی مورد نظر رسیده و می توان گفت سوالات پرسشنامه راوی فرضیات می باشد.

۳-۱۱ قابلیت اعتماد^۳ (پایایی):

^۲ validity

^۳ Reliability

درفارسی معادل های چند برای این واژه به کار برده شده است از جمله می توان پایایی، ثبات و اعتبار اشاره شده است.

قابلیت اعتماد یکی از ویژگی های فنی ابزار اندازه گیری است. مفهوم یاد شده با این امر سروکار دارد که ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تاچه اندازه نتایج یکسانی به دست می دهد. از جمله تعریف هایی که برای قابلیت اعتماد ارائه شده است می توان به تعریف ایبیل و فریسبی اشاره کرد ((همبستگی میان یک مجموعه از نمرات و مجموعه دیگری از نمرات در یک آزمون معادل که به صورت مستقل بریک گروه آزمودنی به دست آمده است.

به منظور تعیین اعتبار و پایایی پرسشنامه توسط آمارگر از فرمول آلفای کرونباخ استفاده وبه ۰.۸۳/ رسیده که نشان از اعتبار مورد وثوق پرسشنامه می باشد.

www.kandoo.cn

www.kandoo.cn

فصل چهارم:

تجزیه و تحلیل

داده ها

www.kandooon.com

www.kandooon.com

۴-۱ بخش اول: توصیف پاسخگویان

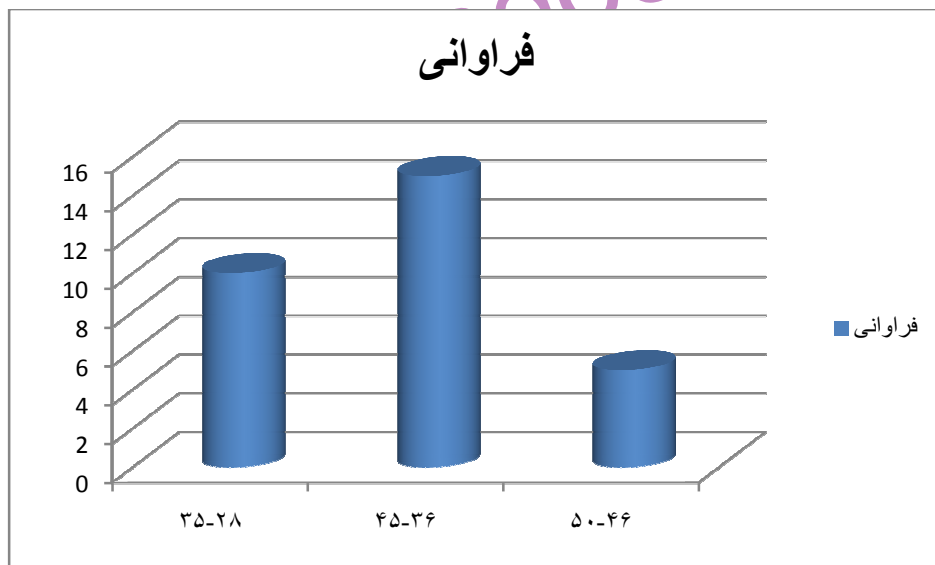
۴-۱-۱ توصیف پاسخگویان از نظر سن

سال	فراوانی	فراوانی درصد
۲۸-۳۵	۱۰	۳۳.۳۳%
۳۶-۴۵	۱۵	۵۰%
۴۶-۵۰	۵	۱۶.۶۶%
جمع	۳۰	۱۰۰%

جدول شماره ۴-۱ وضعیت پاسخگویان از نظر سن

www.kandooon.com

www.kandooon.com

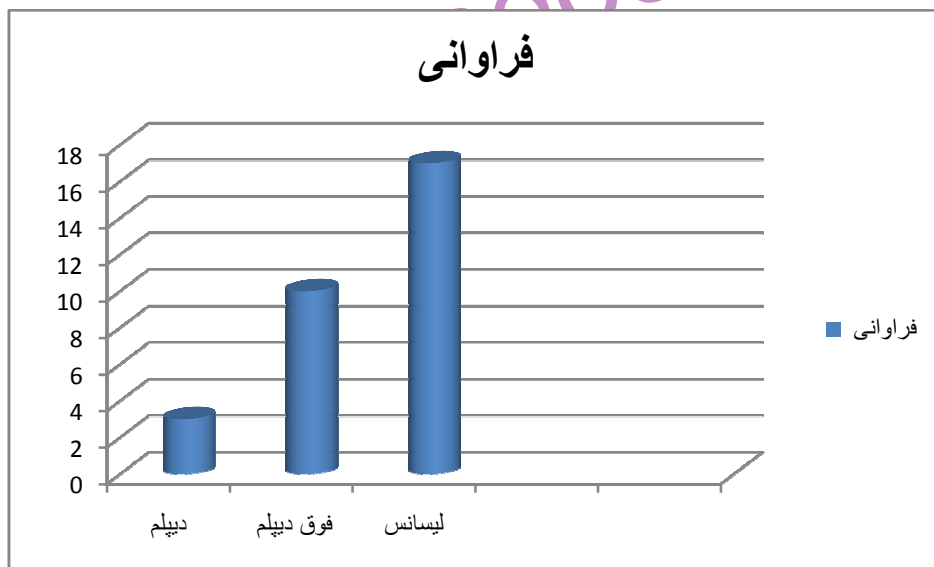

نمودار ۴-۱ وضعیت پاسخگویان از نظر سن

۴-۱-۲ توصیف پاسخگویان از نظر تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	فراوانی درصد
دیپلم	۳	۱۰٪
فوق دیپلم	۱۰	۳۳.۳۳٪
لیسانس	۱۷	۵۶.۶۶٪
جمع	۳۰	۱۰۰٪

جدول ۴-۲ وضعیت پاسخگویان از نظر تحصیلات

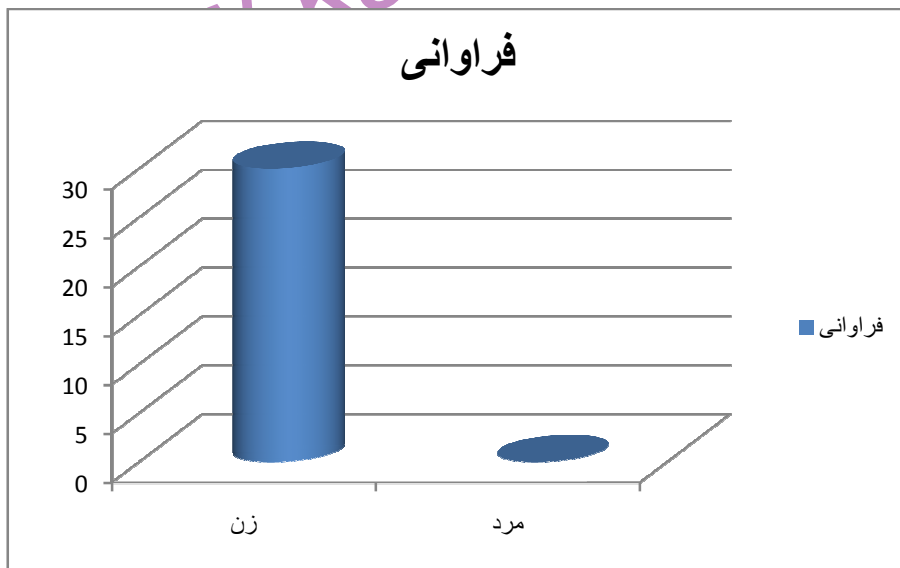

نمودار ۲-۴ وضعیت پاسخگویان از نظر تحصیلات

۳-۱-۴- توصیف پاسخگویان از نظر جنس

جنسیت	فراوانی	فراوانی درصد
زن	۳۰	٪۱۰۰
مرد	۰	۰

جدول ۳-۴ وضعیت پاسخگویان از نظر جنس

نمودار ۳-۴ وضعیت پاسخگویان از نظر جنس

۲-۴ بخش دوم: بررسی سوالات

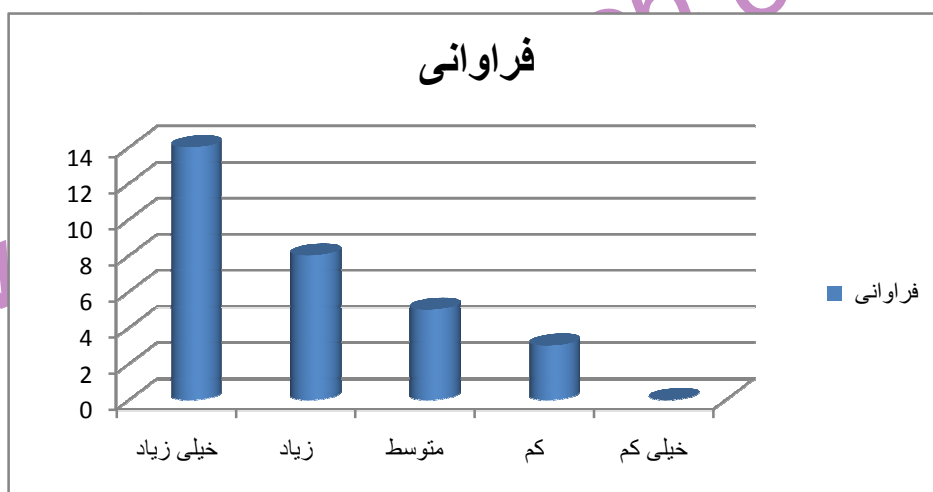
سوال یک: عدم برخورد نامناسب برخی از همکاران با دانش آموزان تا چه حد

دراخت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	تجمعی درصدی	$F(x)$

خیلی زیاد	۵	۱۴	%۴۶.۶۶	۳۰	%۱۰۰	۷۰
زیاد	۴	۸	%۲۶.۶	۱۶	%۵۳.۳۳	۳۲
متوسط	۳	۵	%۱۶.۶	۸	%۲۶.۶۶	۱۵
کم	۲	۳	%۱۰	۳	%۱۰	۶
خیلی کم	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	%۱۰۰			۱۲۳

جدول ۳-۴ توصیف سوال یک پرسشنامه

نمودار ۳-۴- توصیف سوال شماره یک پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۴.۱ که می توان گفت نظر جامعه مادر باره این سوال در حد زیاد است.

$$\text{میانگین: } 123/30 = 4.1$$

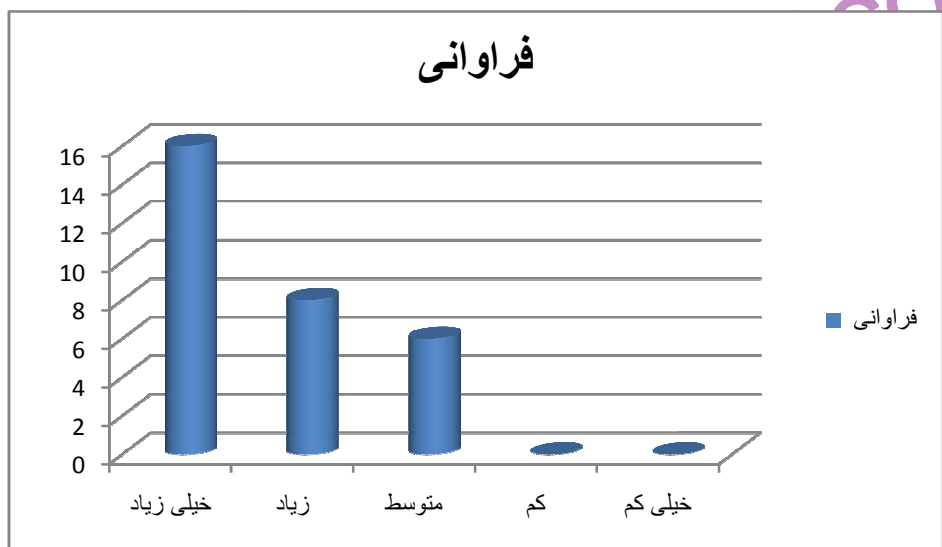
سوال دو: عدم علاقه ذوانگیزه همکاران تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش	
۸۰	%۱۰۰	۳۰	%۵۳.۳	۱۶	۵	خیلی زیاد

زیاد	۴	۸	%۲۶.۶	۱۴	%۴۶.۶	۳۲
متوسط	۳	۶	%۲۰	۶	%۲۰	۱۸
کم	۲	۰	۰	۰	۰	۰
خیلی کم	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	%۱۰۰			۱۴۰

جدول ۴-۴ توصیف سوال دو پرسشنامه

نمودار ۴-۴ توصیف سوال شماره دو پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۴.۶۶ است که می توان گفت نظر جامعه مادر باره این سوال در حد زیاد

میانگین: $140/30 = 4.66$

است.

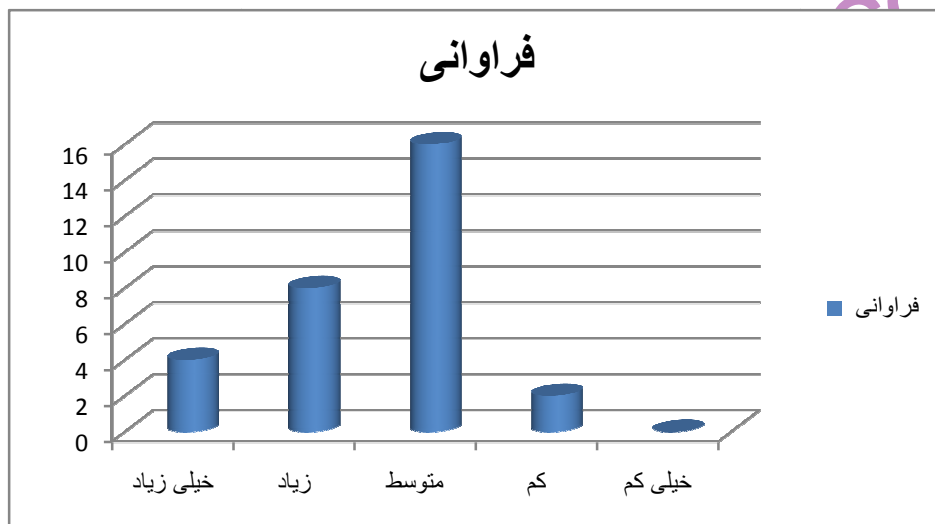
سوال سه: اشتغال برخی از همکاران به کارهای غیر آموزشی تا چه حد درافت

تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش	
۲۰	%۱۰۰	۳۰	%۱۳.۳	۴	۵	خیلی زیاد
۳۲	%۸۶.۶۶	۲۶	%۲۶.۶	۸	۴	زیاد

متوسط	۳	۱۶	%۵۳.۳	۱۸	%۶۰	۴۸
کم	۲	۲	%۶.۶	۲	%۶.۶۶	۴
خیلی کم	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	%۱۰۰			۱۰۴

جدول ۶-۴ توصیف سوال سه پرسشنامه

نمودار ۶-۴ توصیف سوال شماره سه پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۳.۴۶ است که می توان گفت نظر جامعه مادر باره این سوال در حد متوسط

است. میانگین: $104/30 = 3.46$

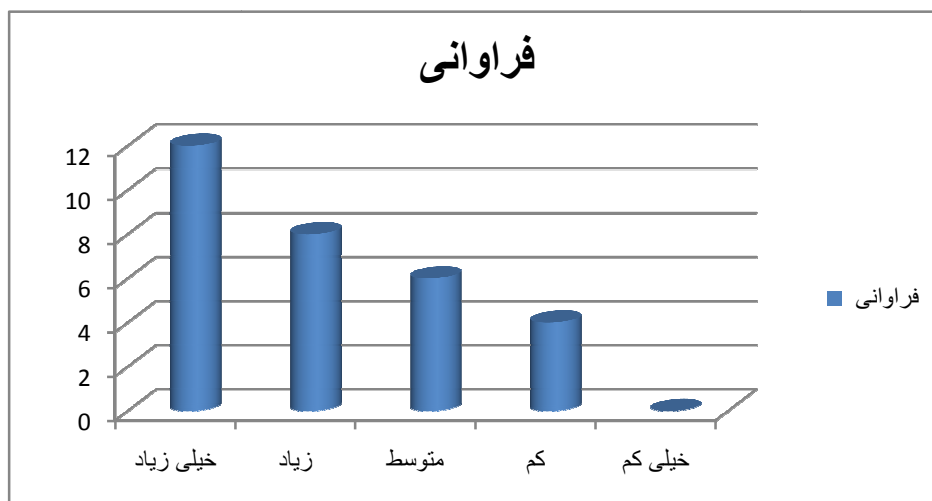
سوال چهار: عدم استفاده معلمان از وسایل کمک آموزشی و شیوه های نوین

تدریس تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش	
۵۰	%۱۰۰	۳۰	%۴۰	۱۲	۵	خیلی زیاد
۲۴	%۶۰	۱۸	%۲۶.۶	۸	۴	زیاد
۱۲	%۳۳.۳	۱۰	%۲۰	۶	۳	متوسط

کم	۲	۴	%۱۳.۳	۴	%۳.۳۳	۸
خیلی کم	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	%۱۰۰	۹۴		

جدول ۴-۷ توصیف سوال چهار پرسشنامه

نمودار ۴-۷ توصیف سوال چهار پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۳.۱۳ است که می توان گفت نظر جامعه مادر باره این سوال در حد

متوسط است . میانگین : $94/30 = 3.13$

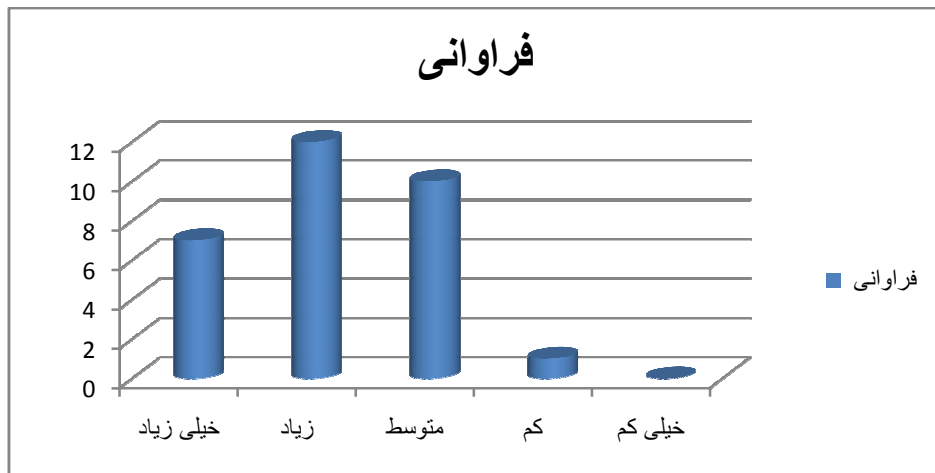
سوال پنج: عدم استفاده مطلوب از کارگاه و آزمایشگاه تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما

موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی تجمعی	تجمعی درصدی	F(x)
خیلی زیاد	۷	%۲۳.۳	۳۰	%۱۰۰	۳۵
زیاد	۱۲	%۴۰	۲۳	%۷۶.۶۶	۴۸

متوسط	۳	۱۰	%۳۳.۳	۱۱	%۳۶.۶۶	۳۰
کم	۲	۱	%۳.۳۳	۱	%۳.۳۳	۲
خیلی کم	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	%۱۰۰			۱۱۵

جدول ۴-۸ توصیف سوال پنج پرسشنامه

نمودار ۴-۸ توصیف سوال پنج پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۸۳ است که می توان گفت نظر جامعه مادر باره این سوال در حد

متوسط است . میانگین: $115/30 = 3.83$

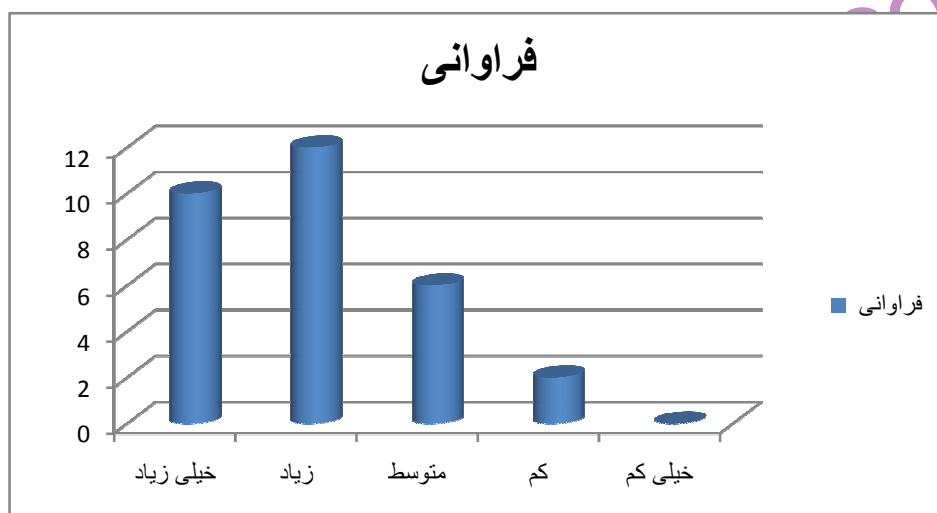
سوال شش: عدم استفاده بجا و مناسب از وسایل کمک آموزشی تا چه حد درافت تحصیلی دانش

آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی تجمعی	تجمعی درصدی	F(x)
خیلی زیاد	۵	%۳۳.۳	۳۰	%۱۰۰	۵۰
زیاد	۴	%۴۰	۲۰	%۶۶.۶۶	۴۸

متوسط	۳	۶	۲۰٪	۸	۲۶.۶۶٪	۱۸
کم	۲	۲	۱۶.۶۶٪	۲	۱۶.۶۶٪	۴
خیلی زیاد	۱	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵	۳۰	۱۰۰٪			۱۲۰

جدول ۹-۴ توصیف سوال شش پرسشنامه

نمودار ۹-۴ توصیف سوال شش پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۴ است که می توان گفت نظر جامعه ما درباره این سوال در حد زیاد است.

$$\text{میانگین: } 120/30 = 4$$

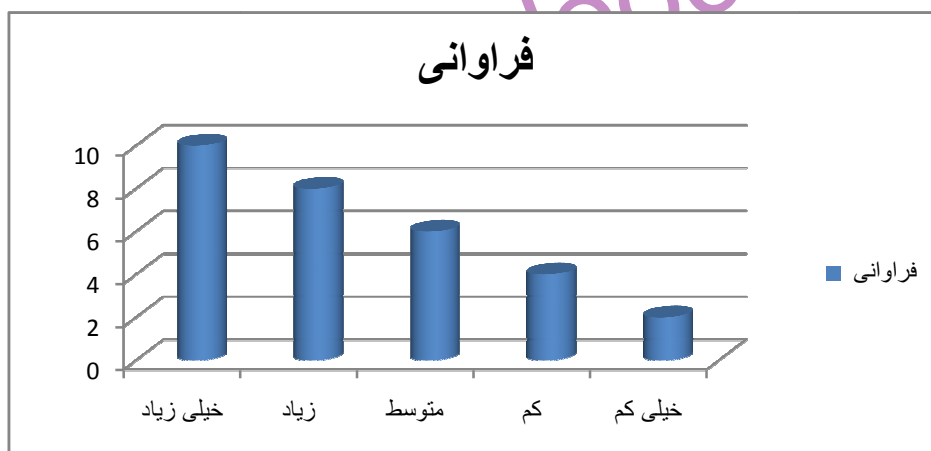
سوال هفت: کمبود کتاب و کتابخانه جهت استفاده معلمان تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان

شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی تجمعی	تجمعی درصدی	F(x)

خیلی زیاد	۵	۱۰	۳۳.۳%	۳۰	۱۰۰%	۵۰
زیاد	۴	۸	۲۶.۶%	۲۰	۶۶.۶۶%	۳۲
متوسط	۳	۶	۲۰%	۱۲	۴۰%	۱۸
کم	۲	۴	۱۳.۳%	۶	۲۰%	۸
خیلی کم	۱	۲	۶.۶۶%	۲	۶.۶۶%	۲
جمع	۱۵	۳۰	۱۰۰%			۱۱۰

جدول ۱۰-۴ توصیف سوال هفت پرسشنامه

نمودار ۱۰-۴ توصیف سوال هفت پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین جامعه ۳.۶۶ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است .

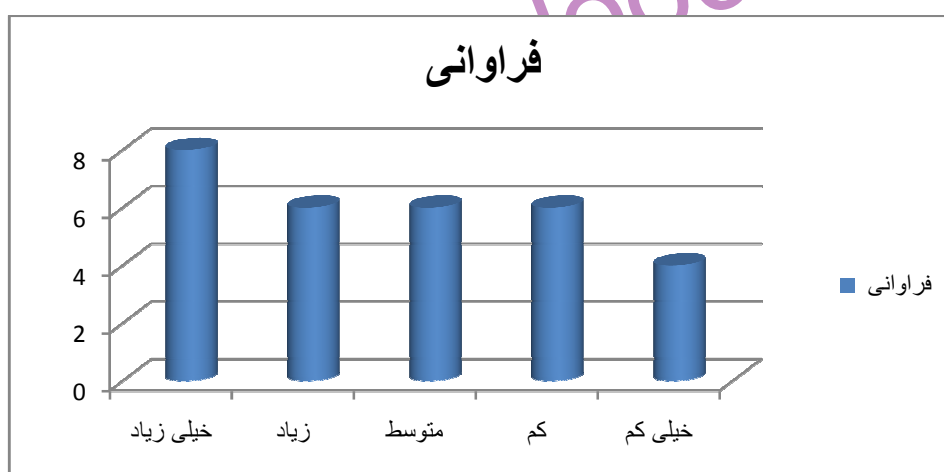
$$۳.۶ = ۱۱۰ / ۳۰ = \text{میانگین}$$

سوال هشت: فقر فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی	تجمعی درصدی	F(x)

خیلی زیاد	۵	۸	۱۶.۶۶%	۳۰	۱۰۰%	۴۰
زیاد	۴	۶	۲۰%	۲۲	۷۳.۳۳%	۲۴
متوسط	۳	۶	۲۰%	۱۶	۵۳.۳۳%	۱۸
کم	۲	۶	۲۰%	۱۰	۳۳.۳۳%	۱۲
خیلی کم	۱	۴	۱۳.۳۳%	۴	۱۳.۳۳%	۴
جمع	۱۵	۳۰	۱۰۰%			۹۸

جدول ۱۱-۴ توصیف سوال هشت پرسشنامه

نمودار ۱۱-۴ توصیف سوال هشت پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۲۶ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

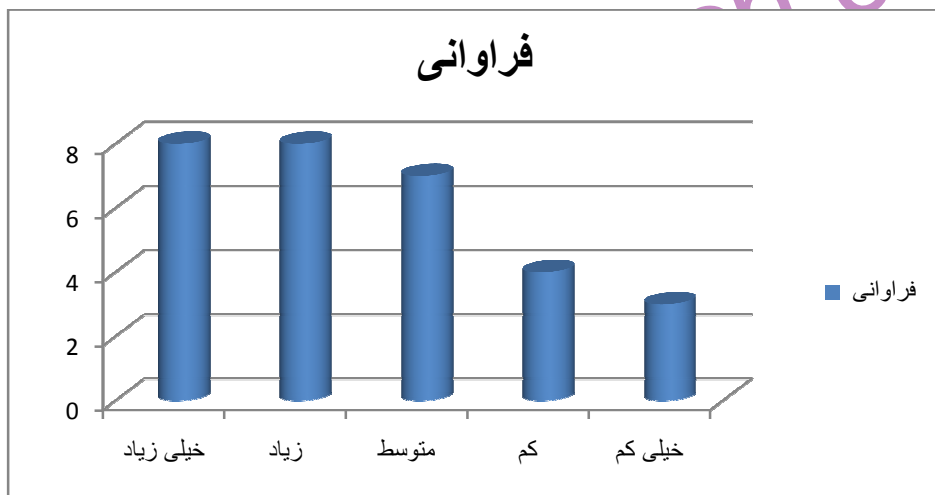
$$\text{میانگین: } 98/30 = 3.26$$

سوال نه: زیاد بودن تعداد افراد خانواده و شلوغی ناشی از آن تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	فراوانی تجمعی	تجمعی درصدی	F(x)

خیلی زیاد	۵	۸	۲۶.۶۶%	۳۰	۱۰۰%	۴۰
زیاد	۴	۸	۲۶.۶۶%	۲۲	۷۳.۳۳%	۳۲
متوسط	۳	۷	۲۳.۳۳%	۱۴	۴۶.۶۶%	۲۱
کم	۲	۴	۱۳.۳۳%	۷	۲۳.۳۳%	۸
خیلی زیاد	۱	۳	۱۰%	۳	۱۰%	۳
جمع	۱۵	۳۰	۱۰۰%			۱۰۴

جدول ۱۲-۴ توصیف سوال نه پرسشنامه

نمودار ۱۲-۴ توصیف سوال نه پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۴۶ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

میانگین: $104/30 = 3.46$

سوال ده: بی سواد یا کم سواد والدین و دانش آموزان تا چه حد درافت

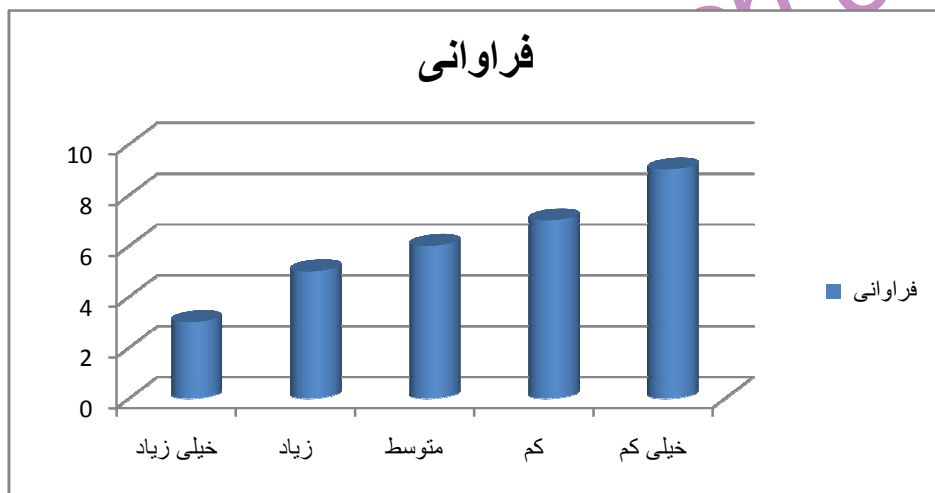
تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش
------	----------------	------------------	------------------	---------	------

خیلی زیاد	۵	۳	%۱۰	۳۰	%۱۰۰	۱۵
زیاد	۴	۵	%۱۶.۶۶	۲۷	%۹۰	۲۰
متوسط	۳	۶	%۲۰	۲۲	%۷۳.۳۳	۱۸
کم	۲	۷	%۲۳.۳۳	۱۶	%۵۳.۳۳	۱۴
خیلی کم	۱	۹	%۳۰	۹	%۳۰	۹
جمع	۱۵	۳۰	۱۰۰%			۷۶

جدول ۱۳-۴ توصیف سوال ده پرسشنامه

نمودار ۱۳-۴ توصیف سوال ده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین ۲.۵۳ است که می توان گفت نظر جامعه در حد کم است.

میانگین: $76/30 = 2.53$

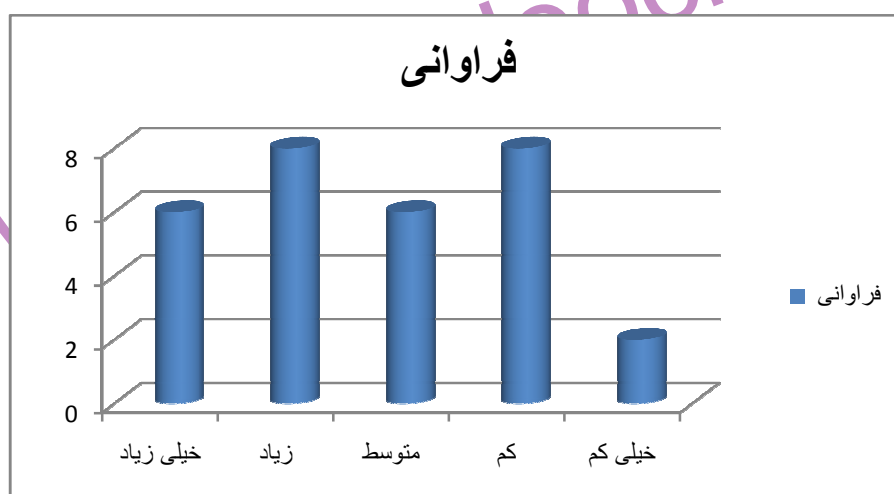
سوال یازده: عدم توجه به علاقه دانش آموزان دوره راهنمایی به فراگیری درسها

تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی	فراوانی	فراوانی	فراوانی	ارزش	
	درصدی	تجمعی	درصدی			

خیلی زیاد	۵	۶	۳۰	%۲۰	۳۰	%۱۰۰
زیاد	۴	۸	۲۴	%۲۶.۶۶	۳۲	%۸۰
متوسط	۳	۶	۱۶	%۲۰	۱۸	%۵۳.۳۳
کم	۲	۸	۱۰	%۲۶.۶۶	۱۶	%۳۳.۳۳
خیلی کم	۱	۲	۲	%۶.۶۶	۲	%۶.۶۶
جمع	۱۵	۳۰		%۱۰۰	۹۸	

جدول ۱۴-۴ توصیف سوال یازده پرسشنامه

نمودار ۱۴-۴ توصیف سوال یازده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۲۶ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

$$\text{میانگین} : 98/30 = 3.26$$

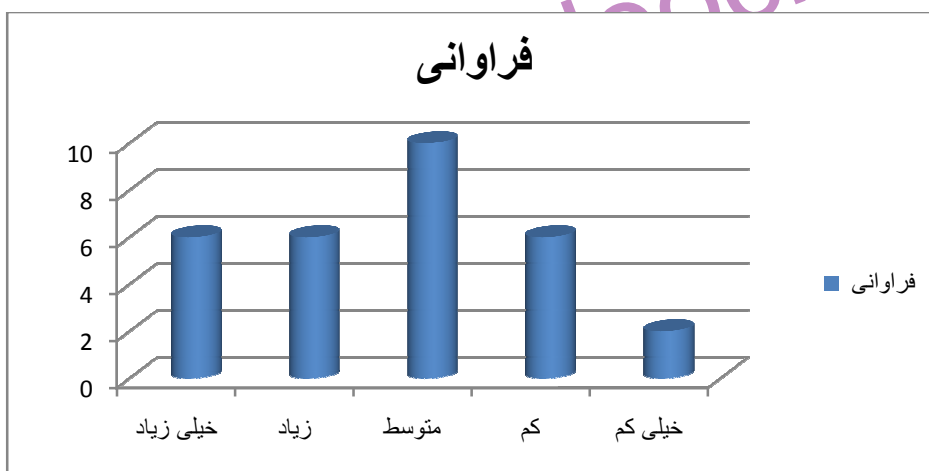
سوال دوازده: بی اعتنایی و کم توجهی والدین به وبه وضعیت درسی فرزندانشان

تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی درصدی	تجمعی درصدی	F(x)

خیلی زیاد	۵	۶	۳۰	۱۰۰%	۳۰
زیاد	۴	۶	۲۴	۸۰%	۲۴
متوسط	۳	۱۰	۱۸	۳۳.۳۳%	۳۰
کم	۲	۶	۸	۲۶.۶۶%	۸
خیلی کم	۱	۲	۲	۶.۶۶%	۲
جمع	۱۵	۳۰		۱۰۰%	۹۴

جدول ۱۵-۴ توصیف سوال دوازده پرسشنامه

نمودار ۱۵-۴ توصیف سوال دوازده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۱۳ است که می توان گفت نظر جامعه در خدمت متوسط است .

$$\text{میانگین: } 94/30 = 3.13$$

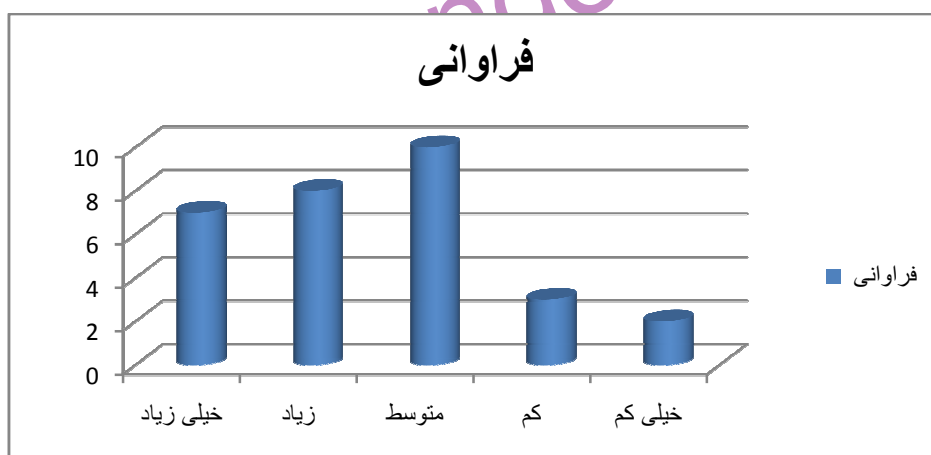
سوال سیزده: عدم وجود استعداد و توانایی ذهنی دانش موزان جهت فراگیری

درسها تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی	تجمعی	F(x)
------	---------	---------	-------	------

	درصدی	تجمعی	درصدی			
خیلی زیاد	۳۵	۱۰۰٪	۲۳.۳۳٪	۷	۵	
زیاد	۳۲	۷۶.۶۶٪	۲۶.۶۶٪	۸	۴	
متوسط	۳۰	۵۰٪	۳۳.۳۳٪	۱۰	۳	
کم	۶	۱۶.۶۶٪	۱۰٪	۳	۲	
خیلی کم	۲	۶.۶۶٪	۶.۶۶٪	۲	۱	
جمع	۱۰۵		۱۰۰٪	۳۰	۱۵	

جدول ۱۶-۴ توصیف سوال سیزده پرسشنامه

نمودار ۱۶-۴ توصیف سوال سیزده پرسشنامه

تفسیر سوال : میانگین سوال ۳.۵ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

$$\text{میانگین} : 105/30 = 3.5$$

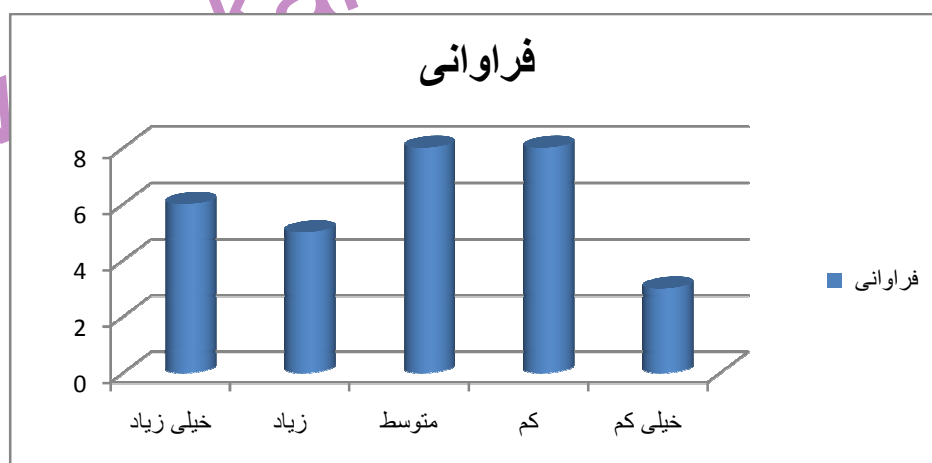
سوال چهارده: وجود شغل های کاذب و پر درآمد تا چه حد درافت تحصیلی دانش

آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی	تجمعی	F(x)

	درصدی	تجمعی	درصدی			
خیلی زیاد	۳۰	۳۰	۲۰%	۶	۵	
زیاد	۲۰	۲۴	۱۶.۶۶%	۵	۴	
متوسط	۲۴	۱۹	۲۶.۶۶%	۸	۳	
کم	۱۶	۱۱	۲۶.۶۶%	۸	۲	
خیلی کم	۳	۳	۱۰%	۳	۱	
جمع	۹۳		۱۰۰%	۳۰	۱۵	

جدول ۱۷-۴ توصیف سوال چهارده پرسشنامه

نمودار ۱۷-۴ توصیف سوال چهارده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۱ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

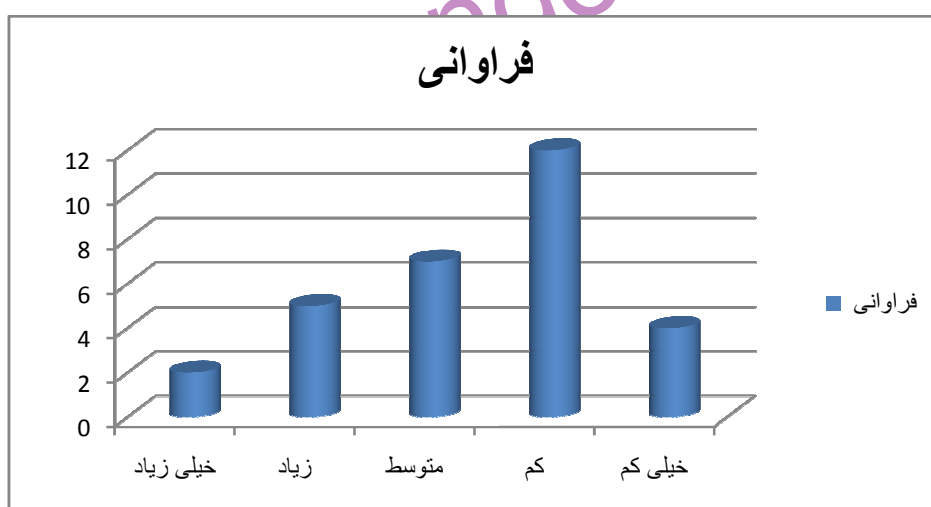
$$\text{میانگین: } 93/30 = 3.1$$

سوال پانزده: کمبود معلمان متخصص و فعال در امر تدریس تا چه حد درافت تحصیلی دانش آموزان شما موثر بوده است؟

ارزش	فراوانی	فراوانی	تجمعی	F(x)
------	---------	---------	-------	------

	درصدی	تجمعی	درصدی			
۱۰	%۱۰۰	۳۰	%۶.۶۶	۲	۵	خیلی زیاد
۲۰	%۹۳.۳۳	۲۸	%۱۶.۶۶	۵	۴	زیاد
۲۱	%۷۶.۶۶	۲۳	%۲۳.۳۳	۷	۳	متوسط
۲۴	%۵۳.۳۳	۱۶	%۴۰	۱۲	۲	کم
۴	%۱۳.۳۳	۴	%۱۳.۳۳	۴	۱	خیلی کم
۷۹			%۱۰۰	۳۰	۱۵	جمع

جدول ۱۸-۴ توصیف سوال پانزده پرسشنامه

نمودار ۱۸-۴ توصیف سوال پانزده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۲.۶۳ است که می توان گفت نظر جامعه در حد کم است.

میانگین: $79/30 = 2.63$

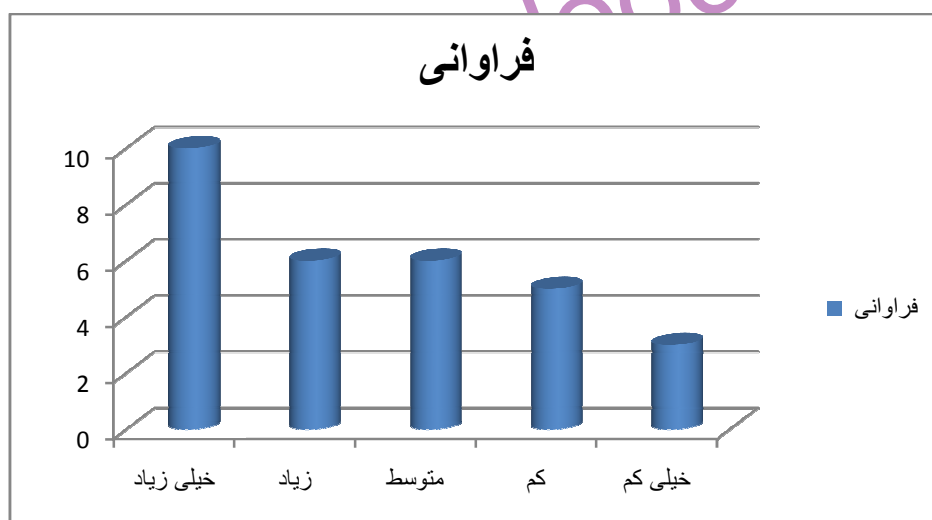
سوال شانزده: جایجایی و انتفال بی موقع معلم تا چه حد درافت تحصیلی دانش

آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی	فراوانی	فراوانی	ارزش
------	-------------	---------	---------	---------	------

		تجمعی	درصدی			
۵۰	%۱۰۰	۳۰	%۳۳.۳۳	۱۰	۵	خیلی زیاد
۲۴	%۶۶.۶۶	۲۰	%۲۰	۶	۴	زیاد
۱۸	%۴۶.۶۶	۱۴	%۲۰	۶	۳	متوسط
۱۰	%۲۶.۶۶	۸	%۱۶.۶۶	۵	۲	کم
۳	%۱۰	۳	%۱۰	۳	۱	خیلی کم
۱۰۰			%۱۰۰	۳۰	۱۵	جمع

جدول ۱۹-۴ توصیف سوال شانزده پرسشنامه

نمودار ۱۹-۴ توصیف سوال شانزده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۵ است که می توان گفت نظر جامعه در حد متوسط است.

میانگین: $10.5/30 = 3.5$

سوال هفده: عدم اشتغال کامل به شیوه های تدریس تا چه حد درافت تحصیلی

دانش آموزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش	
۲۰	%۱۰۰	۳۰	%۱۰	۳	۵	خیلی زیاد
۴۰	%۹۰	۲۷	%۳۳.۳۳	۱۰	۴	زیاد
۱۸	%۵۶.۶۶	۱۷	%۲۰	۶	۳	متوسط
۱۲	%۳۶.۶۶	۱۱	%۲۰	۶	۲	کم
۵	%۱۶.۶۶	۵	%۱۶.۶۶	۵	۱	خیلی کم
۹۵			%۱۰۰	۳۰	۱۵	جمع

جدول ۲۰-۴ توصیف سوال هفده پرسشنامه

نمودار ۲۰-۴ توصیف سوال هفده

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۱۶ است که می توان گفت نظر جامعه در

خدمت متوسط است. میانگین: $۳.۱۶ = ۹۵/۱۴$

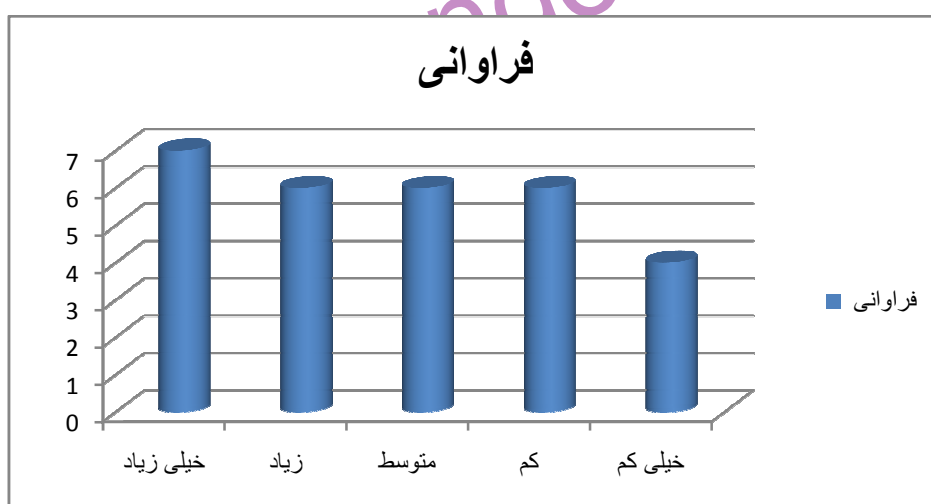
سوال هجده: عدم بیتوجه معلمین در محل خدمت تا چه حد درافت تحصیلی

دانش موزان شما موثر بوده است؟

F(x)	تجمعی درصدی	فراوانی تجمعی	فراوانی درصدی	فراوانی	ارزش	
۳۵	%۱۰۰	۳۰	%۲۳.۳۳	۸	۵	خیلی زیاد
۲۴	%۷۳.۳۳	۲۲	%۲۰	۶	۴	زیاد
۱۸	%۵۳.۳۳	۱۶	%۲۰	۶	۳	متوسط
۱۲	%۳۳.۳۳	۱۰	%۲۰	۶	۲	کم
۴	%۱۳.۳۳	۴	%۱۳.۳۳	۴	۱	خیلی کم
۹۳			%۱۰۰	۳۰	۱۵	جمع

جدول ۲۱-۴ توصیف سوال هجده پرسشنامه

نمودار ۲۱-۴ توصیف سوال هجده پرسشنامه

تفسیر سوال: میانگین سوال ۳.۱ است که می توان گفت نظر جامعه در خدمت متوسط است.

$$\text{میانگین} : 93/30 = 3.1$$

www.kandooch.com

www.kandooch.com

www.kandooch.com

www.kandooch.com

۱-۵ نتیجه گیری :

www.kandooch.com

۱-۵ فرضیه اول: بین افت تحصیلی و برنامه ریزی در نظام آموزشی رابطه

وجود دارد.

جدول ۱-۵: میانگین سوالات فرضیه اول

سوالات	میانگین
۴	۳.۳۱
۵	۳.۸۳
۶	۴
۷	۳.۶۶
۱۶	۳.۵

میانگین میانگینها: ۳.۶۶

نتیجه:

باتوجه به میانگین به دست آمده بیشتر از ۳ است لذا فرضیه مورد تایید است

یعنی بین افت تحصیلی و برنامه ریزی آموزشی رابطه مستقیم وجود دارد.

۲-۱-۵ فرضیه دوم: این افت تحصیلی و انگیزش شغلی نیروی انسانی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد.

جدول ۲-۵: میانگین سوالات فرضیه دوم

سوالات	میانگین
۱	۴.۱
۲	۴.۶۶
۳	۳.۴۶

میانگین میانگینها: ۴.۰۷

نتیجه:

باتوجه به میانگین به دست آمده که بیشتر از ۳ است لذا فرضیه مورد تایید است یعنی بین افت تحصیلی و انگیزش شغلی نیروی انسانی در نظام آموزشی رابطه مستقیم وجود دارد.

۳-۱-۵ فرضیه سوم: بین افت تحصیلی و علاقه و انگیزش دانش آموزان رابطه وجود دارد.

جدول ۳-۵: میانگین سوالات فرضیه سوم

سوالات	میانگین
۱۱	۳.۲۶
۱۲	۳.۱۳
۱۳	۳.۰۵

میانگین میانگینها: ۳.۲۹

نتیجه:

باتوجه به میانگین به دست آمده که بیشتر از ۳ است لذا فرضیه مورد تایید است یعنی بین افت تحصیلی و علاقه انگیزش دانش آموزان رابطه مستقیم وجود دارد.

۴-۱-۵ فرضیه چهارم: بین افت تحصیلی و فقر اقتصادی خانواده رابطه وجود دارد.

جدول ۴-۵: میانگین سوالات فرضیه چهارم

سوالات	میانگین
۸	۳.۲۶
۹	۳.۴۶
۱۰	۲.۵۳
۱۴	۳.۱

میانگین میانگینها: ۳.۰۸

نتیجه:

باتوجه به میانگین به دست آمده بیشتر از ۳ است لذا فرضیه مورد تایید است

یعنی بین افت تحصیلی و فقر اقتصادی رابطه وجود دارد.

۵-۱-۵ فرضیه پنجم: بین افت تحصیلی و تخصص دبیران رابطه وجود دارد.

جدول ۵-۵: میانگین سوالات فرضیه پنجم

میانگین	سوالات
۲.۶۳	۱۵
۳.۱۶	۱۷
۳.۰۱	۱۸

میانگین میانگینها: ۲.۹۳

نتیجه:

باتوجه به میانگین به دست آمده کمتر از ۳ است لذا فرضیه رد می شود یعنی بین افت تحصیلی و تخصص دبیران رابطه مستقیم وجود ندارد.

۲-۵ نتیجه گیری کلی:

با استناد به مبانی نظری در این تحقیق که علل افت تحصیلی را در ابعاد مختلف از جمله: ابعاد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و خانوادگی و... مورد بررسی قرار گرفت و نقش این عوامل را در قالب پنج فرضیه به شرح ذیل ارائه شد:

۱- بین افت تحصیلی و برنامه ریزی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد. ۲-

بین افت تحصیلی و انگیزش شغلی نیروی انسانی در نظام آموزشی رابطه وجود دارد.

۳- بین افت تحصیلی و علاقه و انگیزش دانش آموزان رابطه وجود دارد.

۴- بین افت تحصیلی و فقر اقتصادی خانواده رابطه وجود دارد.

۵- بین افت تحصیلی و تخصص دبیران رابطه وجود دارد.

بعد از آزمون فرضیات در قالب سوالات پرسشنامه و بررسی های آماری

و میانگینهای بدست آمده از آزمون فرضیات به این نتیجه رسیدیم که:

میانگین فرضیات ۱ تا ۴ بالاتر از ۳ می باشد لذا فرضیات مطرح شده مورد تایید قرار گرفتند و پذیرفته شدند و فرضیه ۵ با توجه به میانگین بدست آمده که کمتر از ۳ می باشد مورد قبول واقع نشد و رد شد.

۳-۵ پیشنهادات:

۱. به نیازهای دانش آموزان توجه شود و آموزش جنبه دانش آموز محوری داشته باشد.
۲. محیط مناسب و امکانات لازم در مدرسه و خانه برای دانش آموزان فراهم شود.
۳. روش تدریس یکنواخت نباشد و با توجه به موقعیت ها تغییر کند.
۴. ایجاد کلاسهای پرتحرک، پویا و دارای نوآوری و خلاقیت
۵. تعامل مدرسه با خانواده ها
۶. استفاده از تجارب جهانی در پیشگیری از افت تحصیلی
۷. توجه به پیشرفتهای فناوری در جهان کنونی
۸. داشتن اعتماد به تواناییهای فراگیران
۹. ایجاد رشد حرفه ای و شخصیتی
۱۰. معلم با جریان رشد و تکامل هر دانش آموز آشنا باشد و بهترین راه ترتیب دادن پرونده روان شناختی برای هر دانش آموز است.

۱۱. ایجاد مراکز پژوهشی و جمع آوری اطلاعات در زمینه های گوناگون و دریافت

اطلاعات واقعی با مقایسه اطلاعات به صورت ادواری

۱۲. انتخاب روشهای کارا

۱۳. اگر والدین و مدارس صمیمانه با هم همکاری کنند به احتمال زیاد مشکل عقب ماندگی درسی پیش

نخواهد آمد.

۱۴. از آموزش معلم محور کمتر شود و یادگیری مشارکتی باشد.

۱۵. ایجاد شوق و انگیزه در نوجوان نسبت به مطالعه و عادت دادن نوجوان به مطالعه

۱۶. آشنا کردن دانش آموزان با روشهای صحیح مطالعه

۴-۵ محدودیت ها

۱. عدم آشنایی کافی با رایانه

۲. تعداد زیاد واحدهای عملی و تحقیقی و کارآموزی در این ترم باعث کنندی روند

انجام تحقیق شد.

منابع

۱- منابع فارسی:

- حاج ابراهیمی، سعید
- روشن ضمیر، آیدا، روزنامه سلامت
- شعاری نژاد، علی اکبر، ۱۳۸۰، روان شناسی آموختن، ناشر انتشارات چاپخش جلد دوم
- علاقه بند، علی، زمستان ۱۳۸۷، جامعه شناسی آموزش و پرورش
- علیپور، بیژن، محمدبیگی، مصطفی، تهران ۱۳۷۹، بررسی علل و ریشه های افت تحصیلی فرزندان
- فروغان، مهشید، تهران ۱۳۷۷، زمینه یابی شکست تحصیلی کودکان (جان هالت)
- فرهنگ عمید ۱۳۷۱

• مایکل گوریان ، ترجمه : قرچه داغی ، مهدی، ۱۳۷۹، یادگیری متفاوت

دخترها و پسرها

• مشایخ ، فریده ، تهران ۱۳۶۹ ، گروه مشاوران یونسکو ، فرایند برنامه

ریزی آموزش و پرورش

• نشریه ارزشیابی بهمن ، ۱۳۷۹

۲- منابع انگلیسی

- sa_hajebrahimi@yahoo.com
- www.salamat.ir
- www.SID.ir